

ARGIA

1982 - Uztaila 11 - XLVgarren urtea 940 zenbakia 75 peza

u.e.u
unibertsitatea
gustokoa
denean

● OSKORRI ETA HITZEZ
ETA HOTSEZ ETA... ● IPAR-
RALDEAN: IKASTOLAK

ETA BORROKA SENDOTZEN ● BELTZA, OLABERRI, JOKIN
APALATEGI, DELLO LIZARRALDE

Lantsari edo pentsioa Lan Kide Aurrezki-
an helbideratze hutsez lor ditzakezun
abantaila batzuk:

- Zai egon behar aspergarririk gabe
lantsaria eskuratu
- 500.000 pezetarainoko presta-
menak lortu
- Zure diruari interesik erren-
tagarrienak kendu
- Gure Banka-zerbitzu guztiak go-
zatu: VISA txartela, Bidai-Txeke-
ak, Gasolina-Txekeak, etab.
- Ibilaldi babestuetan lehentasuna
izan
- Sariaketa eta zozketa berezietan
partaide izan.

Eska ezazu gaur bertan zure lantsaria Lan
Kide Aurrezki bidez ordain dakizuen eta
balia zaite abantaila eder hauetaz.

Zure

LANTSARIARI

PENTSIOARI

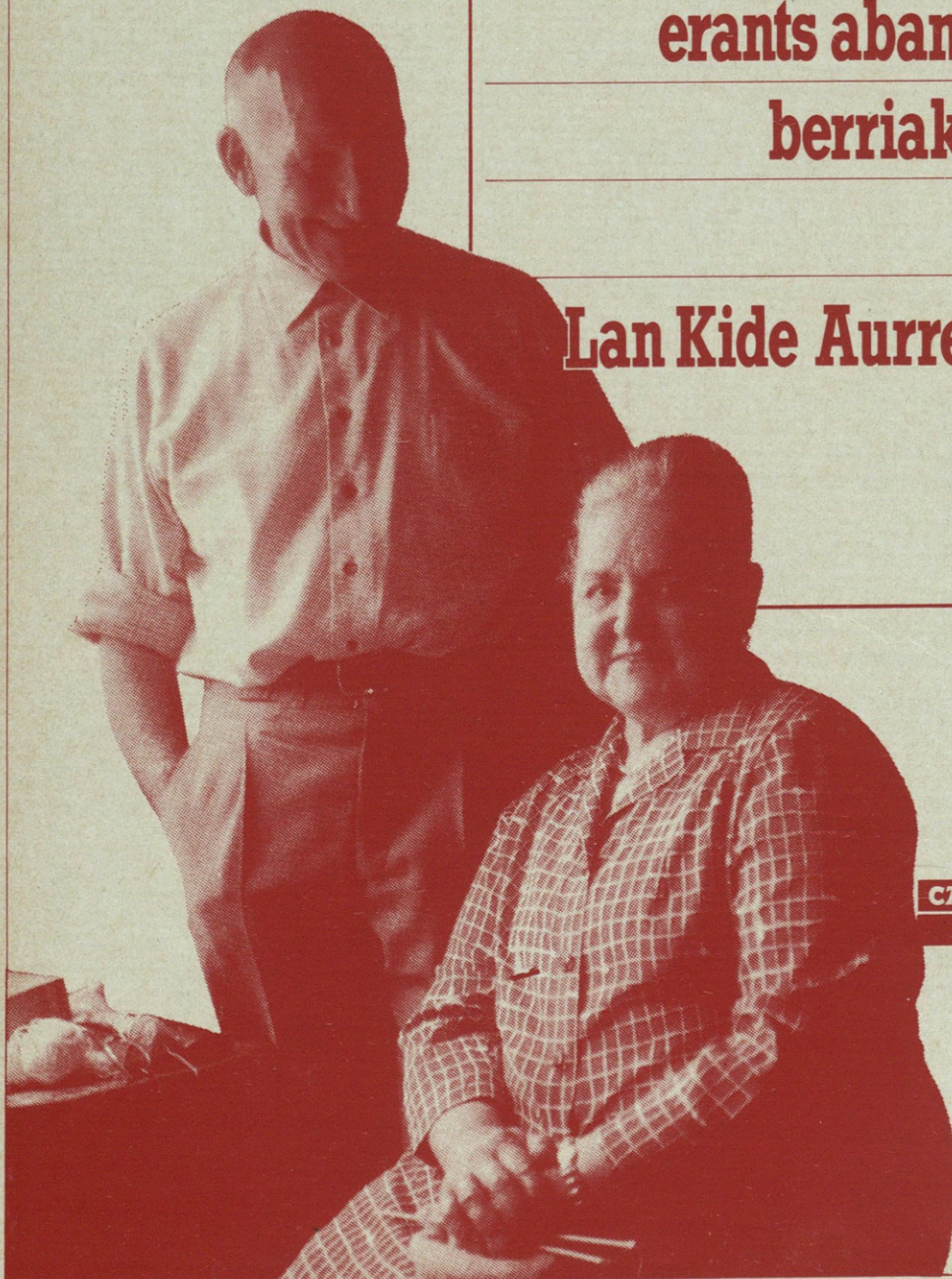
**erants abantaila
berriak.**

**Lan Kide Aurrezki bidez
kobratuz.**

**CAJA LABORAL POPULAR
LAN KIDE AURREZKI**

Euskadiko Kutxa

GIZARTEA

Euskal EkonomiaZ XABIER OLABERRIekin

«SALBATZEKO, EREDU BERRI BAT BEHAR DUGU»

Irailaren 10eko eguna, Xabier Olaberriekin elkarretokatu eta ez dugu bakarrik gure ekonomia berriaren inguruan hitz egin, baizik eta gure ekonomia berriaren inguruan hitz egin. Gure ekonomia berriaren inguruan hitz egin, gure ekonomia berriaren inguruan hitz egin. Gure ekonomia berriaren inguruan hitz egin, gure ekonomia berriaren inguruan hitz egin.

«U.E.U.aren erantzukizuna da, gure ekonomia berriaren inguruan hitz egin, gure ekonomia berriaren inguruan hitz egin. Gure ekonomia berriaren inguruan hitz egin, gure ekonomia berriaren inguruan hitz egin. Gure ekonomia berriaren inguruan hitz egin, gure ekonomia berriaren inguruan hitz egin.»

1.- Politika sailan, TRIKU-HARRI kolaboratzaileak, EE-ko Xabier Olaberriekin ekonomiaz eginiko elkarrizketa du.

U. E. U.

«Unibertsitatea gustokoa denean...»

Hamar urte behin dugu martxoaren 10ean U.E.U.aren 10. urteurrena. 10 urte behin dugu martxoaren 10ean U.E.U.aren 10. urteurrena. 10 urte behin dugu martxoaren 10ean U.E.U.aren 10. urteurrena. 10 urte behin dugu martxoaren 10ean U.E.U.aren 10. urteurrena.

2.- Erreportageetan, UEU X. edizioari buruzko lantxoak eskeintzen digu Jose Mollarrik aurten UEU-ren atarian.

- 1 Non zer
- 2 Aste giroa
- 3 Xabier Olaberriekin elkarrizketan: TRIKU-HARRI
- 7 Ttanttaka
- 8 Besteena
- 9 Nazioartekoa: Palestina-
rrek irabaziko dute
- 10 Herrik Plaza: CAT
arraunaren etsaia
- 13 «La Hulotte» aldizkaria.
Martxel AIPURUA
- 15 OLARIAGA
- 16 Urumean behera ekolojistikak: Jexus IJURKO
- 18 Bertsoren fereka: Iñaki Zabaletarekin elkarrizketan: Pello LIZARRALDE
- 21 UEU X. edizioa: «Unibertsitatea gustokoa denean»
Joxe MOLLARRI
- 24 Ipar Aldeko mugimendua
suspertzen: Allande SO-
KARROS
- 26 Firma: BELTZA
- 28 Arrateko bertsolari topa-
keta: ZALDUBI
- 30 Artea
- 32 Artze, eta Oskorriri buruz-
ko mahai ingurua gure
erredakzioan
- 37 Bertsokak
- 38 Jo... Adarra
- 39 Fotonobela
- 40 Azkenekoa

«Ez dugu bakarrik gure ekonomia berriaren inguruan hitz egin, baizik eta gure ekonomia berriaren inguruan hitz egin. Gure ekonomia berriaren inguruan hitz egin, gure ekonomia berriaren inguruan hitz egin. Gure ekonomia berriaren inguruan hitz egin, gure ekonomia berriaren inguruan hitz egin.»

**3.- Pello Lizarralde «Eskua-
ren Fereka» oraintsu argitara-
tu duen Iñaki Zabaletari egin
dio elkarrizketa.**
Aste honetako firmak, BEL-
TZA eta Jokin APALATEGI.

OSKORRI ETA J. A. ARTZE
AUZITAN

**4.- Kulturean, gure artean ohiz-
koa ez den modu bat erabili
dugu aste honetan, J.A. Ar-
tzeren Hitzet eta Hotzet eman-
aldi berria eta Oskorriren
Adio Katalina etabaidatu di-
tugu gure artean erredakzioan,
bakoitzaren iritziak elkarriz-
keta moduan agertuaz.**

ARGIA

Jabea: Zeruko Argia kooperatiba.
Zuzendari kazetaria: Koldo San Julian.

Erredakzioa: Josu Landa, Joxemi Zumalabe, Pello Zubiria, Iñaki Uria, Xalbardin, Jon, Xabier Etxaniz, Joseba Alvarez.

Idazleak: Enrike Amonarriz, Mikel Antza, K. Argiñano, «Astema», Joxe Azurmendi, B. Bakai-
koa, «Beltza». R. Castellano, Car-
los Donoso, Mikel Hernandez

Abitua, Felix Ibargutxi, Rufino Iraola, Julen Kalzada, Pello Lizarralde, «Mendiaga», «Murumendi», Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Joseba Sarrionandia, «Trikuharri», «Txillardegia», Jon Urrujolegi, «Xinaberrri».

Marraskilariak: Antton Olariaga, Joxemi, Julio; Zut.

Argazkilariak: Luis Otaegi, Arturo, Txema Ormazabal.

Administrazioa: Iñaki Ugarteburu, Pepi Zabaleta, Joxe Mari Ostolaza.

D.L.: 80-1963

Helbidea: ARGIA, Virgen del Carmen, z/g. Ramonenea etxea, behe. DONOSTIA-12.

Telefona: (943) 28 33 99

GRAFICAS SEMI - Plz. Lasala, 3 - S. S.

HARPIDE SARIA

Normala 2.500 pta.
Laguntzazkoa pta.
Estatutik

kanko 3.500 pta.

Airez 5.400 pta.

Ale bakarra 75 pta.

EMILIO SALGARI

Urturi izeneko herria herri mitikoa da, Euskal Herria. Eta nobela honetan gaitzak jota itsasoaldetik datorkio ajea. Hari horren inguruan montatzen da trama osoa, hondamena, tragedia eta salbamena elkarren nahasiaz ageri direlan duguna errepikatuz, agorturikoa berriz ere eskuratzeko ahalmena eskaini digute zorionez.

HERBESTERATUA,
Pio Berasategi; Hordago,
223 o., 600 pta.
Sorpresa berri bat
azkenaldi honetako
eresiboa gogor
uskal

RSARIO
Emilio Salgari,
202 o., 300 pta.
Guztiok inoiz harrauk
uste garenez gero, ez dut
tuko ez duen inor ezagu-
denik. Haren nobelak guz-
tion aurretik milaka guz-
pasiak dira, bai liburuz, bai
filmez, eta bai komikiz.
Pozkarri da, beraz, haren
nobelak euskaraz ikustea.
«Korsario beltza»ri tokatu-
zaio oraingoan, eta euskal
rari nahiz presentazioa
begiratzeko badiogu, e
dudarik egiten erda
bezain bizkorki «
tela honakoa g
Itzulpena J
egina da,
egilea G
kulupe
Salga
lak

Garai batetako Etor argitaletxea badirudi hasi zaigula agorturiko zenbait titulo kaleratzen. Bata Xabier Azurmendiren «Iza-tearen malura» izan da, eta bestea orain aipatzen ari gareen «Ajea du Urturik», Lertxundiren lehen nobela oker ez bagaude. Teorian liburu horrek beste hiru liburutako jarraipena behar zuen, baina besteak bidean gelditu ziren erditu ezinik.

DE
POPULARE
Jorge Riezu;
a. 356 o., 2.390 pta.
Duela hogeitamalau urte
ikusi zuen liburua honek le-

Ajea: Gorputz txarra, ondoeza	Atzerri: Kanpotarren herria
Amildu: erori, precipitarse	Atxeki: eutsi, pegatu
Ardatz: eje	Baliabide: bitartekoa
Areagotu: gehiagotu, hedatu, handitu	Bipi: polila, ausarta
Arestian: lehen, orain dela gutxi	Birmoldaketa: reestructurazioa
Atzelari: atzeko pelotaria (bi direnean), homosexuala	Birrindu: nekatu
Atzerakoi: Kontserbadore	Bitartekotasuna: medioa
	Estakulu: pretexto
	Eztandatu: lehertu

Atzerri: Kanpotarren herria
Atxeki: eutsi, pegatu
Baliabide: bitartekoa
Bipi: polila, ausarta
Birmoldaketa: reestructurazioa
Birrintu: nekatu
Bitartekotasuna: medioa
Estakulu: pretexto
Eztandatu: lehertu

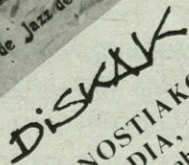
2. argia

Mardul: mamitsua
Mauka: suertea
Sinesgogor: sinisten ez duena
Sosak: Txanponak
Šits: koska
Tamalez: zoritxarrez
Urki: abedul
zilegitu: posibilitatu
zio: motivo

ALDIZKARAK

KATZAKA, 2. zenba-
kia, 1982ko maiatza.
Iparraldeko giroa
go dagoenean «k
eko agerl
baki

UTZAKA, 2. zuzen
1982ko maiatzakoa.
Iparraldeko giroa ezin
goriago dagoenean «Katza-
ka» izeneko agerkariaren
bigarren zenbaki hau heldu
zaigu eskulara, eta lehenen-
go hartatik hila bereak pasa
badira ere, aurreko jarrai-
helburu berdinekin jarrai-
tzen dira bultzatzaileak,
hots, bertako ezker aber-
tzalearen munean eztabai-

DONOSTIAKO XVI
JAZZALDIA, Elkarren
arteak; IZ grabaketak, 600
pta. Gogoratzen ditugun
arteak, diska h
za izango
Karr

Gogoratzen ditugun azalen artean, diska honen onenetakoa izango da ez-pairik gabe. Karpetak berez entzuteratzen zaitu edukitxaloez erakazteratzen. Haserako horretarako doa bere botaz gero, ia-zko amateur taldeen txapelketan parte hartuakoa arkitzen dituguz. Maila polita eman zuten orduan, eta ondorioz diskan ere kalitatezko produktua osatzen dute. IZ diska-etxearen iniziatibak beti poliki neurtutakoak izan dira, eta jazzaren eremuan bereziki asmatu dutela adierazi beharra dago.

WARDUNA

DONOSTIAKO XVII JAZZALDIA.— Donostiako Kultur eta Turismo Ekartzeak antolatutako 18ra iraungo duela Aukeratuako programaketa honakoa datza:

Uztailaren 13an: B...
14an: Amateur...
15an: Lehiaketa...
16an: ...
17an: ...
18an: ...

Uztailaren 13an: Belodromoan, Amateur Taldeen Nazioarteko Lehiaketa.

Uztailaren 13an: Pío Lindegaard-en hitzaldia «El jazz, simbolo de libertad» gaiari buruz. Belodromoan. The Modern Jazz Quartet.

Uztailaren 15ean: «Los gigantes del Jazz» José Ramóndaren hitzaldia. Belodromoan.

Uztailaren 15ean: «Los ingredientes del Jazz» hitzaldia. José Ramón Ruiz emanda. Belodromatikoa. Toshiko Akiyoshimogan. Tabackin Big Band. /Lew Uztailaren 16an: Juudio Cifuentes-en «Las formidables hanturas» hartutako C...

Uztailaren 16ean: Juan Claudio «Las formas del Jazz» gaia hartuta. Belodromoan, The Crusaders. Uztailaren 17an: Antzaldia «Las formas del Jazz» gaia hartuta. Belodromoan, Duke J. Uztailaren 18an: Duke J. Trio eta

Uztailaren 17an: Antzo-
ki Zaharrean, Duke Jordan
Trio. Belodromoa, Randy
Weston Trio eta Marsalis
Brothers.

Uztailaren 18an: Trinitate Enparamizan, Euskal Herriko Amateur Taldeen Lehiaketa. Antzoki Zaharrean, Duke Jordan Triobelodromoan, Tete Montoliu-ri Kontzertu-Omenaldia. Honetaz gain, Boule Kioskoan Kontzertu eta filmekin.

Honetaz gain, Boulebar-
deko Kioskoan Kontzer-
tuak emango dira. Hitzat-
diak eta filmeen projek-
zioak ere dastatzeko auke-
ra izango da.

argia.3.

«SALBATZEKO, EREDU BERRI BAT BEHAR DUGU»

Aspaldian genbiltzan, Xabier Olaberri-ri krisi ekonomikoari buruz dituen ideiak galdetzeko asmotan. Zeren eta beste zenbait arlotan daramatzen ekintzetatik ezaguna baldin bada (energia nuklearraz burutu dituen azterketak direla medio batez ere: Harrisburg-en egona, energiari buruzko ZUTIK berezia, hitzaldiak, artikulatuak...) ez zen beste horrenbeste gertatzen ekonomiarekiko bere planteamentuen aldetik.

Euskal Parlamentuan EEko bozeramale, ekonomilari eta politika gizon, ekonomia klasiko eta ortodoxoaren aurrean sinesgogor agertzen zaigu gure ekonomiaren krisi sakon hau konpontzeari begira.

ARGIA.— Aditzera eman al diezagukezu, eusko Parlamentuan langabeziari buruzko batzordean ibili zarenez gero, zein den zure ustez, eusko Jaur-laritzak desenpleguaren kontra daraman politika?

OLABERRI.— Eusko Jaur-laritzak daraman politika UCD-k daramanaren antzekoa da, baina kompetentzia, baliabide etab. ez izateagatik sortzen diren arazoez areagotua. Funtsean politika hori honetan datza: ez dago inongo asmo planifikatzailerik. Merkatuaren bultzada nora, haiek hara. Ez dute inolaz ere entzun nahi deserroiloaren ardatz nagusiak —eta aukeratutako norabide horiek iristeko beharrezko diren tresnak (enpresa publikoak edo beste)— planifikatu beharra dagoenik.

Orain arte egin dutena zulo batzuk estali besterik ez da izan. Hemengo enpresa batek Estatuarengandik kredituren bat lortzen ez bazuen, haiek ikusten zuten beren aldetik ematerik zegoen ala ez, eta holakoak. Bestalde, udalei langabeziaren aurkako fondo batzuk eman dizkiete herri-lan txikiak egin ditzaten: espaloiak konpondu etab. (hau da, etxegileek beren garaian egin behar zituzten gauzak, baina egin gabe utzi zituztenak, ari gara berriro ordaintzen). Obra hauen efektua, gainera, gehiago da demagogikoa erreala baino.

ARGIA.— Bai, baina Lankide Aurrezkiak garbi utzi du langabezia gutxitzeko ikaragarritzko inbertsioak egin behar direla, eta ez dirudi diru

hori fondo publikoetatik bakarrik ateratu daitekeenik.

OLABERRI.— Jakina. Izan ere, nire ustez ezin dira ateratu ez fondo publikoetatik eta ez fondo pribatuetatik. CLP-k bide erdia bakarrik ibili du. Berak esan du: ekonomia ortodoxoaren arabera herri honek honenbeste lanpostu behar du langabezia jaisteko, eta nola lanpostu bat sortzeak horrenbeste balio duen, Euskal Herrian hainbeste diru inbertitu behar da hori lortuko bada. Baina gauza bat ixilpean uzten du CLP-k; nondik aterako da diru hori?

«EAJ ez da ausartzen beste politika ekonomiko bat edukitzera, eta siderurgisten mende jartzen du bere burua».

Herri honetan egiazko aurrezkiari buruz ikerketa serioerik ez badago ere, jakin badakigu nahiko sosik ez dagoela horretarako. Orduan bi gauza ondorazta daitezke: 1) posible diren eredu bakarrak orain arte aplikaturiko eta proposatutako eredu ortodoxo akademikoak dira, eta orduan, agerian dago herri honek ez duela irten-

biderik (eta kanporantzako emigratzioa eman behar dela etab.); edo 2) horrenbeste diru atera ezin dugunez gero, eta jende guztiak lanean ihardun dezan nahi dugunez gero, beste eredu berriren bat asmatu beharko dugu; klasiko ez den zerbaite; ekonomia heterodoxo bat bilatu beharrean gaude.

Ez dago orain arteko eredu klasi-koei atxeki, eta aldiberean Euskal Herrian langabezia gutxituko denik sinisterik.

ARGIA.— Beraz zure iritziz planifikazioak, gaurregun nagusi diren ekonomi eredu ortodoxoekiko hausturari lotuta joan behar du. Horrek zerikusia dauka EEren sektore batek proposatzen duen ekonomia autozentratuaren ereduarekin, ezta?

OLABERRI.— Noski. Txotxolokeria da Alemanian eta Euskadin formula bera erabili nahi izatea. Guk ez dugu ez natur baliabiderik, ez munduan lehian aritzeko teknologiarik, ezta gure interesen aldeko ganbio-erlazio batzuk besteei ezartzeko botere politikorik ere. Bestelako irtenbide bat, irtenbide globala, heterodoxoa etab. behar dugu.

«Ezin dugu siderurgia exportatu «video» eta holakoen truke. Pagamendu balantzak pot egingo luke».

Kanpora begira dagoen gure ekonomiaren sail baten aldamenean, gure ekonomiaren beste sail batek barrura begira jarri behar da. Saiatu egin behar dugu hemen produzitzen dena ahal den neurrian hemen bertan sal dadin, hau da eskaintza eta eskaria zerbitzu pertsonaletan eta gure herriak hornitutako ondasunetan oinarri daitezen.

EAJ puntako herrialdeen kontsumo eta hirigintza ereduaren saritzen jarraitzen baldin bada, hondamendira goaz. Ezin dugu siderurgia exportatu «video» eta holakoren truke; pagamendu balantzak pot egingo luke.

ARGIA.— Barne begira egongo zen ekonomi sail hontarako al ziren zuk energiari buruzko ZUTIK batetan proposazen zenituen aldaketak: hirugarren sektorearen potentziapena, nekazaritzaren eta garraio publikoen garapena, siderurgia eta petrokimikan zegoen espezializatzea murriztea

etab.?

OLABERRI.— Noski. Arazo energetikoari lotuta dago hau. Gure herri honek ez du energia eta ez beste inolako lehengai funtsezkorik ere. Nola arraio lort daiteke, bada, burnia eta energia duten herrialdeek baino merkeago exportatzea! Ez dago modurik inolaz ere.

«**PETRONOR:** 12 milioitako produzio ahalme-nez, 6 milioitakoa baka-rrik egiten duen enpresa bat».

Ez dago hola jarraitzerik. Hona frogatzen du: Kawasaki txostena ares-tian kaleratu da eta zera esan du: «Bizkaiko Labe Garaiak: labe elek-trikoa kanpora, tren hau kanpora, tren hura kanpora...». Hots, beste hitzez esanda: Bizkaiko Labe Garaiak soberaz daude.

Orain zuk politikoki zalaparta handia ateratzen baduzu, protekzio-nismoaren bidez ekonomia mota hau irauneraztea lortuko duzu. Baina epe luzera, eta denok dakite hori, orain amilduko da eta porrot egingo du. Eta herria amiltzen ari da, sostengatzeko baldintzarik ez dugun ekonomi mota batzutura atxekitzen ari garela-ko.

Energiatan intentsiboak ez diren produktuetan espezializatu behar dugu. Nekazaritza hurrengo urtetako petroleo berria izango da; herri honek arlo horretan azpierzarritako baliabiderik badauka; baliabide horiek funtzionamenduan jarri beharko dira eta herri honetako nekazal iraultza egin. Egiteko dago oraindik energi kontserbazioari buruzko politika ere (energiaren kontserbazioa, herri honek duen aberastasun edo iazimien-torik handiena da)...

ARGIA.— Behin baino gehiagotan entzun izan da irtenbide honen alde jo-katu beharrean, EAJ-k, bere birmoldaketa-planetan, siderurgiaren alde edo petrokimikaren alde jokatzeko zue-lak...

OLABERRI.— Nire ustez ez dago holako planik. EAJ-k ez dauka bere-berea den politikarik; hori bai indarra duten taldeek (siderurgikoak eta petrokimikoak) ahalik eta baliabide-rik gehienak lortzeko presio handiak egiten dituzte eta EAJ-k, orduan, ba-tzuen eta besteen demagogia gorpo-

ratiboen eraginpean bere burua alde batera eta bestera eramatea uzten du.

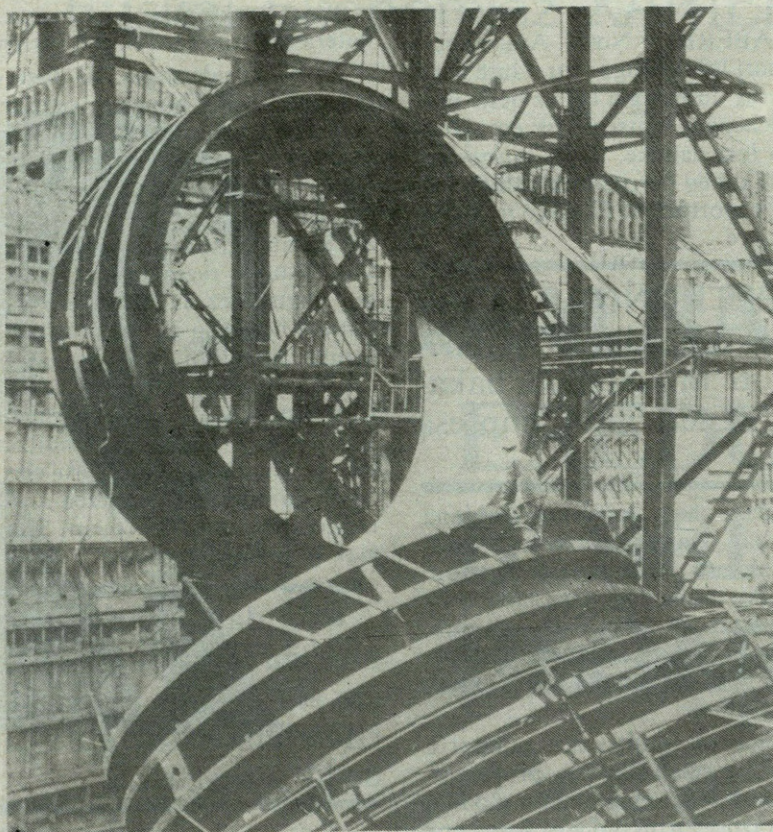
Adibidez siderurgia. Ez dago esan beharrik herri honetan siderurgiak pisu handia duela eta asko dagoela. Orduan zer gertatzen da? Bada side-rurgia edozein gauza egiteko prest dagoela irauteko, eta inork ez duela ahaleginik egiten hura razionalizatzeko. Bestalde razionalizazio hau egi-ten saiatzea ez da batere eroso, ze-ren eta berehala aurrean jartzen bait dizute langileen demagogia: «nik neure lanpostua defenditzen dut; nire lanpostua da aurrea». Baina jazotzen da bere lanpostua defenditzeaga-tik, beste toki batetan hiru edo lau lanpostu pikutara bidaltzen ari dire-la. Zer gertatzen da orduan? Siderur-giak pisu handia duela.

«Ez dago oarin arteko modelu klasikoei atxeki eta aldi berean Euskal He-rrian langabezia gutxituko denik sinisterik».

Eta adibidez, Garcia Egocheaga Lemoiz defenditzearren eusko Parla-mentuan egon zen debate batetan —beno, gogoratzen zait energi politi-kari buruzko debate hartan EAJ-k nondik atera ez zekiela, eta ezin zuela explikat, herri honek dolar bateko produkto bat produzitzeko, Estatu Batuek baino energia gehiago zerga-tik kontsumitzen duen, Estatu Ba-tuak izanik energi zarrastel edo despilfarradorerik handiena—, beno bada Egocheaga jauna tribunara ate-ra zen eta zera esan zuen: «herri ho-netan, hurrengo urteetan, altzairu-gintzan %40 gehiago produzituko da

«Herria amiltzen ari da, sostengatzeko baldintzarik ez dugun ekonomi mota batzutura atxekitzen ari garelako».

eta gainera labe elektrikoren bidez egingo da, eta beraz, %30 edo %40 energia elektriko gehiago beharko dugu». Baina handik sei hiletara «Al-tzairu arrunteko birmoldaketa-de-kretua» kaleratzen da eta zera dio: «produkzio-ahalmenak milio bat Tm. gutxiagokoa izan behar du»; Ka-

wasaki txostena argitaratzen da eta Bizkaiko Labe Garaien kontra ere; Europako Elkarte Ekonomikotik azken hil hauetan etengabe zera ari zaizkigu esaten: «jaunok, zuen siderurgiak ez du hazi behar, zuen produkzioa gutxitu behar duzue, geuk geurearekin egin dugun bezala»... Orduan denok bere altzairuzko produkzioa gutxitzen ari diren mundu honetan, gure herri honek handitu nahi du eta gainera ez burnirik ez energiari izan gabe.

Horrek esan nahi al du EAJ-k politika hori duenik? Ez. Horrek esan nahi du EAJ ez dela ausartzen beste politika bat izatera eta orduan siderurgisten demagogia gorporatiboaren mende jartzen duela bere burua. Bera nola edo hala siderurgikoa da, baina bere jarrera planifikatu gabe; hau da imajinario ezagatik.

Eta petrokimikarekin beste horrenbeste. PETRONOR enpresa galgarria da eta merkatu libreko ekonomia batean dagoeneko porrot eginda egongo zen. 12 milioitako produkzio-ahalmenez 6 milioitako produkzioa bakarrik duen enpresa bat da. Eta hori beti. Gertatzen da kostu horiek guri leporatzea baduela, eta ez duela porrot egiten geu denok porrot hori ordaintzen ari garelako.

ARGIA.— Langabezi tasa larri hauentzako irtenbide bakartzat atzerri-inbertsioez mintzatu izan da. EAJ-k horren alde jokatu nahi zuela zirudien. Hark berak, adibidez, arlo honetan bere lormen bezala, «Aceros de Llodios» en egiteko zen inbertsioa (oharra: azkenean burutu ez dena), PEMEXkoa, multinazional batzuren izandako harremanak eta, aipatzen zituen.

OLABERRI.— Mito bat da hori; behintzat jeneralean azaldu ohi den moduan. Hona multinazional ikaragarri handi bat etorriko dela, eta lan-tegi izugarri bat eraikiko duela eta hori bertako industria guztiaren motorra izango dela uste izatea guztiz okerra da. PEMEXen kasuan gertatu dena izan da multinazional handi bat joan dela eta, haren orde, beste bat etorri dela; baina PEMEX etortzea atzerri-inbertsiotzat jo behar badugu, kanpora doan atzerri-inbertsioarena deskontatu beharko genioke.

Gainera inbertsio mota horietan sortzen den enpresak ez du paper «motor» bat jokatzeko lekutuen eskualdean, zeren eta bere erosketa eta salmentak ez bait dizkio bertako enpresa txikiei egiten gehienbat, baizik eta bere harreman ekonomikoak multinazional horren berorren filial

direlakoekin burutzen bait dira. Hau da enpresa horiek logika mundial bidez jokatzeko dute.

Badago berriz, interesatzen zaigun atzerri-inbertsio mota bat: erdiko enpresena. Alemanian adibidez, badaude 500dik 1000 langileetarako enpresak, teknologia oso aurreratua dutenak, bere tamainagatik oso hedapen-plan handiak egiterik ez dutenak, eta beste lurraldeetan kokatzeko aliatu bat behar izaten dutenak. Enpresa hauek, gainera, ez dute atzean pisu politiko handi bat. Eta horrela, hemengo enpresek, haiekin elkartuz gero, bere burujabetza gordetzen, aliatu garrantzitsu bat lortuko lukete.

ARGIA.— Euskaditik enpresak ateratzen ari dira, baina alderantzizko fenomenoak ez da gertatzen; beste herrialdeetako enpresak ez datoz hona.

OLABERRI.— Zertarako etorriko dira bada! Hona etor daitezen lehen-bizi «klima» normalago batek egon beharko luke. Alemandar batek nahiago izango du, segur asko, Bartzelonara joan Donostiara etorri baino.

Baina gainera, ez zaie inolako eragingarri eskaintzen. Bai, Industri Promoziorako Elkarteak sortu da, baina hau, azken buruan, kreditu merke batzuk ematera, soil-soilik, mugatzen da.

Eskoizian adibidez, Elkarte hauek beste modu batera funtzionatzen dute. Lurralde bat aukeratzen dute, azpiegitura egokiaz hornitzen dute, tailerra egiten dute, moduloa etabar, eta dena egin dutenean mundura ateratzen dira enpresari baten bila; eta lehen aipatutako alemandar enpresa horretara jotzen dute, adibidez, eta honela mintzatzen zaizkio: «Zuri ez al zaizu interesatzen britaniar merkataru sartzeara eta abar? Bada, begira, guk badugu zuretzat tailerra jarrita eta alogeratzen dizuegu, eta nahi izanez gero, bihar erosi ahal izateko baldintzapean ere». Hau da, erdaraz esaten den bezala: «le dan el producto mascado». (eta halaz ere, beren arrakasta hala holakoa da).

Hemengo Elkarteak «guk korritutasan %4-ko subsidio bat ematen dizugu» esatera mugatzen dira. Gainera nola ibiltzen dira munduan barrena enpresari horien bila! Baina noski; holako politika bat eramateak alde aurretik galdutako luke, beste gauzaren artean, «Lur-Legea» ontzea, eta hori EAJrentzat gehiegi da.

TRIKUHARRI

GASA BERMEO AURREKO ITSASOAN

Baieztatzen ari dela dirudi urte batzutatik honuntz Bermeo aurrean, Kantauri itsasoan, aurkitutako gas naturalaren garrantzia. 200.000 milioi pezeta inguruan ebalua daitekeen erreserbaz hasi dira hitz egiten, egin beharko litzatekeen 40.000 milioitako gastuaz,...

Ez zaio ordea zabalera gehiegirik ematen horren inguruko informazioari. Eta konkrezio haundiegirik ere ez dugu ikusten. Lurpean, 2.500 metro alde horretan aurkitu dutela eta abar bai. Baina askoz xehetasun gehiago ez. Bada argitasun gehiago jakin dezagun garaia.

DONOSTIAKO UDALETXEA: EUSKARA ATZERAKA?

Udaletxean lan egiten duten funtzionariantzat, euskarazko ikastaro bat zeukan eratua Donostia-ko kontzejuak. Dohainik eta lan orduen barruan. Orain berriz, eskola horiek lan orduetatik kanpo uztea erabaki dute. Ez dugu jakin ahal izan zer egitea pentsatzen duen udalak: edo eskolak lan orduetatik kanpo jarri berak, edota beste euskaltgiren batetara joan daitezen ordaindu.

Horretarako giroa sortzen UCD eta PSOEko errejidoreek beren lana gustora egin badute ere, PNV eta EEkoek ere beren botoa eman diete azkenean. Eta HB bakarrik geratu.

Lantegietara euskara sartu behar zela aldarrikatu dugu orain arte euskaltzaleok. Abertzale izeneko guztiok ere bai. Areago, adin bateko langileak hizkuntza ikasteko dituen arazoengatik. Eta hara non PNV eta EEren artean kenduerazi dituzten eskola horiek. Eta ez gutxiegi ikasi dutelako. Gehiago produzitu behar dutelako baizik.

Gure orriak zabalik dituzue horretara eraman zaituzten arrazoinak agertu nahi badituzue, bai Alkainek eta bai Ruiz Balerdik ere. Saizarbitoria ere hortik dabil, ezta? Zuek esango diguzue. Baina guri zera besterik ez zaigu bururatzen: Israelgo «ulpan» famatu haiek aztertzeraz alferrik asko egin zutela biajea.

HAUTESKUNDEAK URRIAN? AZAROAN?

Ezin uka giroa hauteskundeak prestatze garai-koa denik. Begira bestela alderdi guztien azken bolada honetako jokabideari.

Baina Felipe Gonzalezen erabakia falta zen. Eta iritsi da. Ez dutela gobernua apoiatuko eta estatua ezin dela bospasei politikari haundina-hien atseginerako usteltzen utzi. Botoek erabaki behar dutela.

PSOErentzat uneak egokia dirudi. Baita Fragarentzat ere. Horregatik egiten diote hainbeste eraso UCDri eta hain gutxi elkarri. PC sekula baino apalago, berriz.

Detale bat. Fijatu al zarete nolako egurra ematen dion UCDri orain artean bere inguruan ibili den hainbeste kazetarik eta aldizkarik? Telebistak ere ahaztu du lehen UCD usaina zuen guztiagatik zuen zurikeria.

Badator Fraga. Segurua dela esaten digute gure infiltratuek. Eta guk sinesten. PSOEak kontrolatzen al du bada UCD hondoratzeko dagoen kanpaina hau? Keba! Carrillo bat eta bestea izango da baina tontoa ez da. «La desaparición de UCD supondría 8 meses de Felipe y 20 años de Fraga» esan zuela alegia.

NEONAZIAK

Orain arte uste genuen judeotarra herri zapaldua zela bainan orain ondo ikusten ari zaio bere egiazko aurpegia, Dirua izaten denean boterea asko maitatzen da eta.

«En el recuerdo perduran aún los execrables crímenes cometidos por el nazismo contra el pueblo judío, los horribles ejemplos de Buchewald o de Auschwitz, la existencia de hombres como Adolf Eichmann».

Lo triste es que los herederos del nazismo en cometer crímenes contra la humanidad son los antiguos reos, el pueblo de Israel, convertido de víctima en verdugo, y en la actualidad reciclado en ángel exterminador del pueblo palestino sin respetar los menores derechos del hombre. Basta con que en territorio israelita hayan muerto diecisiete personas a causa de atentados para que el criminal régimen de Menahen Beguin disponga un ataque directo contra el Líbano, en el transcurso del cual ya han fallecido cientos de personas y con perspectivas de que aún lo hagan muchas más. Y en estos ataques mueren indiscriminadamente hombres, mujeres y niños, sin que el problema del terrorismo interno se solucione, sino más bien lo contrario.

Claro que Beguin, antiguo terrorista contra los británicos, sólo sabe adoptar la política que ha seguido toda su vida, la del terror».

Textu hau «El Papus»tik jaso dugu.

INKESTAK

«Cambio 16»n ageri ohi da «de buena fuente» deitzen den sail bat. Aste honetan inkesta baten emaitza dakar. Hauxe da:

«Un cuarenta y dos por ciento de los vascos son partidarios de que el gobierno aplique los mismos métodos de ETA para combatir el terrorismo, según una encuesta realizada pocos días después de que los terroristas vascos asesinaran el jefe de la central nuclear de Lemóniz».

Ez genuen uste Olarra, Oreja eta abarrek 42% hori osatzen zutenik.

GOL!!!

Ba dakizue mundialak helduak direla... baina lasai, ez bait dizuegu horretaz ezertxorik esango, «El Viejo Topo»n irakurri dugun kuriositate bat baizik.

«Hubo una vez un centrodelantero del Racing de Avellaneda, uno de los clubs con más prosapia del fútbol argentino, que por su pachorra habilidad se convirtió fugazmente en ídolo de su hinchada. Con unos cuantos años de más y varios kilos, parece

ser que en cierto momento empezó a volverse demasiado vago. Ya no corría a buscar los pases largos, ni obs-truía la salida de los defensores contrarios, ni bajaba a buscar la pelota a mitad de la cancha cuando su equipo estaba encajonado. Por eso, pese a que era capaz de deshacerse de tres marcadores con sólo quebrar la cintura muchos hinchas comenzaron a odiarlo. Un domingo que Racing jugaba contra Boca Juniors y debía vencer para conservar el liderato, el equipo jugó tan desastrosamente que la hinchada, víctima de la prédica del mal periodismo deportivo, condensó su impotencia en el tranco cansino del número 9. Le gritaron de todo, incluso vendido. El tipo, que les había regalado goles dignos de la Scala, soportó el aluvión sin inmutarse. Pero su impavidez hizo arreciar los insultos y por fin se cansó. Iba a terminar el partido y el marcador en cero a cero amenazaba con eternizarse, cuando el 9 robó un balón en el medio del campo, dejó dos rivales en el camino y se abrió a la derecha; desde allí inició una diagonal hacia el área, sin dejar de hamaarse y haciendo pasar de largo a varios defensas. Cerca del arco, levantó la cabeza y vió el puntero izquierdo libre de marcaje. No le pasó la pelota. Eludió a un último defensor, se enfrentó al arquero y lo dejó sentado con un amago. Después, con la línea de gol a su disposición y el estadio en un hito, tiró la pelota afuera y se marchó al vestuario».

PALESTINOEK IRABAZIKO DUTE

Israelen helmugak

Gerra zaharraren guda berria hasi dute israeldarrak. Beti bezala, beren Estatua sendotzearren ondoko herriekin zernahi egiteko prest.

Oraingoan, funtsean, hiru helburuokin ari dira israeldarrak: palestindarrei amore eman dezaten edo —aurre eginez gero— beren buruak hil ditzaten inposatzea; alde ez dituzten gainerako indarrak zapaltzea; eta Libanoko gobernuia Israelen nahi bezala erabiltzea.

Epé luzean, haxe litzateke garrantzitsuena: Beiruten indarrezko gobernu bat ezartzea, eta honen bitartez orain Libanon dauden Siriako eta Israelgo bertako indar militarrek kanporatzea. Libanorekin bake tratatu bat egin gero, eta horra Iparraldean ere lasaitasuna ziurtatuta, orain urte batzuek hegoaldean Egiptorekin ziurtatu zuen bezalaxe.

Gerra zikina

Bereziki zikin jokatzeko dute israeldarrek, gerrarako ondo prestatuta daudelarik, norainoko egin behar ditzuten badakitelako; oraingoan, palestindarren auzategiak sistematikoki eta gainerakoak hein batean suntsi-

tzea komeni zen nonbait, eta horixe egin dute. Ehundaka hilak, ehundaka zaurituak...

Palestindarrek ba omen zeukaten gerra gertatuko zelako susmoa; izan ere, horretan bizitzen ohituta daude. Zer egingo zuten ordea! Haiek baino hobeto, USA-tarrek zekiten halere; **inkondizionalki** Israelen alde agertuz, nabari egin dute; diodan hau.

Palestindarrak Libanon

600.000 inguru dira. Erdia, Libanoko bizitzan integratuta. Gainerakoak, kanpamenduetan. Gerrak gertatu hala sartuz joan dira, eta halako oreka lortu dute, harmak eramateaz, Libanoren barnean mogitzeaz, zenbait bulego irekitzeaz.

Libanorentzat desoreka nolanahi ere: katoliko **falangistek** beren influentzia gutxitzen zela sentitu dute eta horra gerra zibilaren motibuetarik bat. Egia dirudi, palestindarrak geroz eta askeago zebiltzela, eman duten arrazoia Libanoko oraingo gobernuia ez dela errepresentatibo, beraz errespetatu beharrik ez.

Munduaren jarrerak

USA ezik, mundua ados dago: ez dago (horrelako) inbasiorik egiteko

eskuiderik. Baina badakigu **eskuan** harma daramanak **bidea** baduela izan ere.

Protestak, laguntza gauzatzen ez bada, soberan egonki. Hori diote beren palestindarrek, Europatik ezer espero ez zezaketelarik ere, aldeago uste dituztenengandik ere (URSS eta) presio diplomatiko koskor batzuek ez dituzte jaso-ta.

Eta arabeak? Hortxe deprimigarriona: ezertan ez da elkartasuna maitzen. Esanak esan, petroleoak lotzen bait ditu gobernu horiek, eta palestindarrak aski behartsu ibilki.

Litezkeen ondorioak

Militar gauzetan, finantzieretan, Israelen goia jo du; gehiago ezin alegia, eta jendetza handiko ekonomi indartsuko herriz inguratua dago: kontuz ibili behar du.

Baina batez ere palestindarrak daude, laguntzarekin edo gabe, oraingo honetatik makurtuta edo arrastaka, herri bat da eta iraun nahi badu beltzak ikusita ere borrokan jarraitu beharrean dago.

Pablo SASTRE

GIPUZKOAKO ARRAUN MUNDUKO ETSAI NAGUSIA: CAT

Euskal Herriak denok dakigunez, bere historian bizi izan dituen arazo asko gaur egun oraindik tradizio era-
ra mantentzen ditu; hauetako bat arrauna dugu. Arraun mundu hone-
tan garbi azaltzen dira euskaldun iza-
kera eta bertan ematen diren borro-
karen bitartekotasunak.

Arraun mundua eta zehazki traine-
ruari buruz zerbait irakurriko bage-
nu, eta entzungo bagenu, nahiko mis-
tifikuak dauden talde batzuen ize-
nak iraunten dutela oraindik ohartu-
ko ginateke. Irabazle gisa hor daude
oraindik Hondarribia, Orio, Donos-
tia, Pasai Donibane, eta San Pedro.
Hauek garai batetan kokaturik dau-
de, talde historiko baten partaide di-
relarik.

Gaur egun estropadak irabazten
dituztenak ez dira talde historiko
hortan agertzen, beste batzu dira:
Santurtzi, Kaiku, Algorta, eta abar...
beraien garaipena duela sei edo zazpi
urte hasi zela, eta beraz ezagun bihur-
tzen eta arraun munduko elkar hizke-
tan partaide izaten, entzun berriak
dira. «Intromisio» hau ez zait gaizki
iruditzen, baina arraun munduan
Bizkaian eman den pausoa kristorena
izan dela garbi dago nere ustez behin-
tzat. Estropadetan azken urte haue-
tan agertzen diren traineru gehienak
eta onenak, Bizkaitarrak dira, Gipuz-
koarrak, ikaragarritzko atzerakada
eman duten bitartean.

Lehen aipatu dugun talde historiko

hortako partaideak Gipuzkoarrak zi-
ren, batzu desagertu dira edo azken
urte hauetan behintzat estropadetan
ez dira azaltzen, eta agertzen direnak
arazo askorekin.

Aurten adibidez, Zumaiak eta Do-
nostiak bakarrik parte hartu dute, eta
segurtasun minimo batekin agertzen
zaizkigu, Hondarribia, Pasaia,
Orio,... seguraski ez dira ezta agertu-
ko ere.

Zergatik? Galdera hau zehazki
erantzuteko, bi puntu nagusi aipa
behar dira: traineru on bat izateko, afit-
zio bat eta dirua behar da, eta hau
lortzeko irabazi beharra dago, edo
gutxinez aurreko tokietan egon.

Traineruen estropadak, uztailen
hasi eta iraila arte irauten dute, ia
aste buru guztietan estropadak anto-
latzen direlarik.

Estropadak, bi bloketan zatituko
nituzke, alde batetik ofizialak, hau da
ente ofizialak antolatutakoak, eta
beste aldetik ente pribatuak antolatu-
takoak. Ofizialen artean, txapelketa
probintzialak, Espanol Estatuko txap-
elketa... Beste aldetik, hau da, pri-
batu aldetik: besteak baino ugaria-
goak dira, eta sari haundiagoak di-
tuzte, Kontxako Estropadak, nagu-
siena, 500.000 Pezetako saria du. Es-
tilo honetan aipagarrienak hauek di-
tugu: Kastroko Estropadak, Zarauz-
ko Estropadak, Donostiako Estropa-
dak eta Villa de Bilbaoko Estropa-

dak.

Argi dago traineru munduan, zer-
bait egin nahi bada, estropadetan
parte hartu behar dela, eta ikusiko
dugunez, Bizkaitarrak, eta Gipuz-
koarrak ez dute aukera berbera.

Kastro, Korte Ingles, eta Villa de
Bilbaoko estropadetan parte hartze-
ko gonbidatua izan behar da, eta ja-
rraitzen duten sistema, eta gehienbat
Bizkaia osoan zera da: Lehendabizi
bertakoak, eta gero tokia sobratzeko-
tan, kanpoko onenak, edo izen haun-
diena dutenak behintzat, deitzen
dira. Donostiako Estropadetan ber-
riz, antolatzaileak, CAT-ek, erabil-
tzen duen sistema ez da berbera, ez
ditu lehendabizi bertakoak aukera-
tzen eta gero kanpokoak, baizik eta,
izugarritzko justiziaren zentzuz, beste
estropada baten bitartez, «onenak»
aukeratzen ditu. Esan beharra dago,
Gipuzkoarrentzat noski, baina bai-
ta besteentzat ere Donostiako estro-
padak nagusienak direla, garrantzi-
suenak.

Estropadak antolatzean, nik Biz-
kaiko denak hartuko banitu, hau da
txarrak eta onak, eta tokia sobra-
tzean beste herrialdeetako onenak,
beste probintzi edo herrialdeetako
txarrek ez lukete parte hartuko. Adi-
bidez Gipuzkoarren atzetik azken bi
urteetan gutxienez beti egon dira Biz-
kaitar batzu, nahiz eta aurretik ere
egon.

Kasu onetan zera gertatzen da: Gipuzkoako zenbait traineruk azkeanean ez dutela parte hartzen. Donostiako Estropadetan erabiltzen den sistemarekin, zortzi traineruk parte hartzen dute, eta bertan parte hartzeko, nahiz eta bertakoa izan, eliminatorioa pasa behar da, munduko txapelketetan ez da horrelakorik ikusten, eta traineru horiek, besteak baino txarragoak direlako, edo suertetarra eduki dutelako, ez dute zortzi horiekin parte hartzen.

Nahiz eta sistema batekin edo bestearekin ibili, asuntua hau da: Gipuzkoako talde txikiak, berpizten ari direnak, ez dutela estropada garrantzitsuetan parte hartzen, ez Bizkaian, eta ez etxean, eta ondorio zuzenak, hauek dira:

Gipuzkoako traineru gehienak

diru arazoarekin dabilta, Kaikuk berriz urtero, edo ia urtero traineru berri bat erosten du, eta erosteko behar den dirua, ez dut uste batez ere presupuestoetatik ateratzen denik.

Erabiltzen diren ontziak 2, 4, 6 urtetakoak izaten dira, eta arraun nahiko zaharrekin, ihazko Donostiako Estropadetan, Donostia 7 urteko traineru batekin atera zen, eta arraun mundua ezagutzen duenak ulertuko du hau, ikaragarritzko arazoa da.

Beste alde batetik egoera horrelakoa izanik ez da jende berria lortu, eta dagoena mantentzeko ere oso zaila da. Urte osoz, negu eta uda, jo ta ke, entrenatzen ibili gero, ezta etxeko estropadetan parte hartzeko ez da baltore lagungarria.

Penagarria izango litzateke, Donostiako Estropadetan, Bizkaitarrak

bakarrik ikustea, baina CAT-ek bide hau jarraitzen badu, epe labur batetan lortuko du, hori bai, «onenak» izango dira. Gipuzkoarrak urte mordo batez nagusiak izan ziren, eta trainera gutxi zeuden garai batetan, CAT-ek tripulazioak behar zituen garai hartan, espektakulua ez galtzeko, han zeuden Gipuzkoarrak, eta orain Gipuzkoarrak laguntza behar dute-nean, «onenak» eskatzen dituzte.

«Onenak» deitu behar direlarekin ados nago, baina Kantauri guztian sistema berbera erabiltzen hasiko den unetik.

Noizpait laguntza txiki bat agertuko da nonbait, eta Gipuzkoarrek ere, oraindik arraun egiten badakitela garbi azalduko da.

BENANTXIO

ARGIAREN HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

ARGIA
k/Virgen del Carmen z/g
Ramonenea behea
Donostia-12 T: 283399

IZEN-DEITURAK

helbidea

HERRIA

PROBINTZIA

**KONTU HONETATIK KOBRA EZAZUE NIRE
HARPIDE-SARIA**

BANKU EDO AURREZKI KUTXA

SUKURTSALA

ZENBAKIA

Sinadura:

kirolzaleen zerbitzutan

miner

donostia

271050 eta 270447

AUZMENDI

JAZTEKO MILA AUKERA, BAINA AUZMENDI!
BAKARRA DUGU.

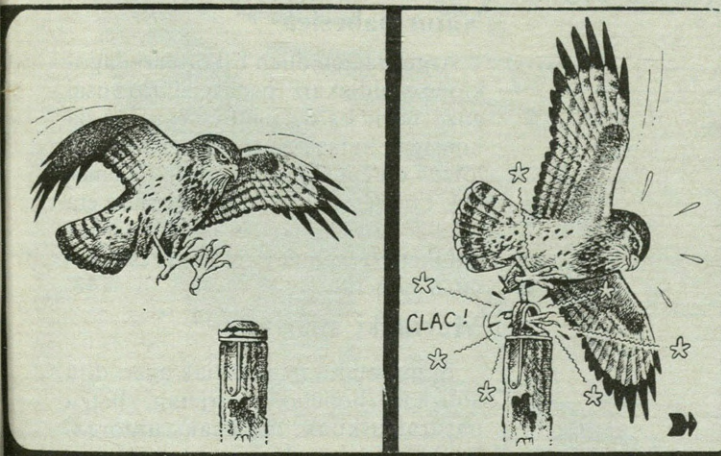

SASTRE VERGARA, 1 DONOSTIAKO ESTILOA.

Triku gajoa kaminoak egiten, hainbat eta hainbatek bizia han galtzen dutela adieraztearren.

DOKUMENTAZIO ITURRI APARTA: «LA HULOTTE» ALDIZKARIA

Harraparien aldeko kanpainan; zepoak ipintzea zein astakeria den adierazten duen artikulu batekoa.

Aurreko lantxoetako marrazki politek bat baino gehiago harritu dute. «Bakoitzari berea, hori da legea» eta hemen ere hala egitea da bidezkoa. Marrazki horiek «La Hulotte» deritzon aldizkaritik hartuak dira eta zenbait datu ere bai noski. Gaurko honetan aldizkari honen berri eman nahi dizuet, naturaren ardura duen edonoren interesekeo izango bait da inongo dudarik gabe, eta, noski, gure eskola-ikastoletan irakaskuntzan ari direnentzat baliagarri.

«Elorri beltza»ren aldizkaria

«L'Epine Noire» izeneko Elkarteko Natur babeslearen argitalpena duzue hau. Ez du maiztasun finkorik eta hiru hilean behin ateratzen da gutxi gora behera. Horregatik harpidetza ez da urtekoa ordaintzen, hamar zenbakitakoa baizik. Frantsesez argitaratzen da:

Journal «La Hulotte»
Boult-aux-Bois
08240 BUZANCY

Hamar zenbaki 50 franko frantses kostatzen da. Ale bakoitzak orrialdekopuru aldakorra du baita ere, baina gehienetan 50-70 tartean izaten da.

Dibulgazioko aldizkaria

Izen hau inork merezi badu honek merezi du. Ale bakoitzak 2-3 gai nagusi izaten ditu, monografikoak ere izaten direlarik.

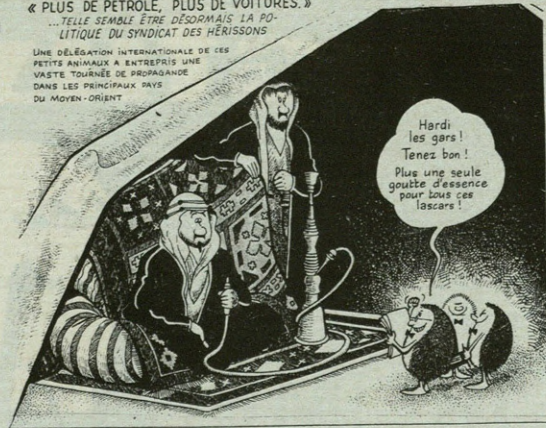
Idazkera erraz eta umoretsu batez zabaltzen ditu gaiak. Elkarrizketa bati jarraituaz bezala dago askotan idatzia, eta irakurleak buruan dituen eragozpenak plazaratuz eta soluzioa emanez. Mentalizazio-lan handia egiteko moduan dator idatzia eta ziur nago eragin handia duela.

Bere didaktikak ez du eragozpenik aurkitu komikiaz baliatzeko. Aldizkari guzia komikiz bete dago, txutuan esaten denaren harian eginak. Umoro fina darabil beti eta noiznahi

"Dalton emak" protesta bisian trikuak saintseko espreki egina den egur-pila horren aldamenetik igarotsean. Egur-pila horren barnean egutoki ederra dago egina eta aldizkari honek nola eraiki erakusten du bere orrialdeetan.

« PLUS DE PÉTROLE, PLUS DE VOITURES. »
... TELLE SEMBLE ÊTRE DÉSORMAIS LA POLITIQUE DU SYNDICAT DES HÉRISSEONS
UNE DÉLÉGATION INTERNATIONALE DE CES PETITS ANIMAUX A ENTREPRIS UNE VASTE TOURNÉE DE PROPAGANDE DANS LES PRINCIPAUX PAYS DU MOYEN-ORIENT

Trikuen sindikatuen ordeskariak arabiarren artean, gure automobilentzat petrolio-tanta bat gehiago ez emateko eskatus, milaka triku akabatsen bait dugu gorpila aspian.

La Fontaine, Tintin, Dalton Anaiak, Asterix eta historiako pertsonaiak agertzen ditu.

Ez dio guaukotasunari ihes egiten eta egunkarietako errekorreak sarri agertzen ditu, esaten diren astakeriak honela salatzen.

Natur babeslea

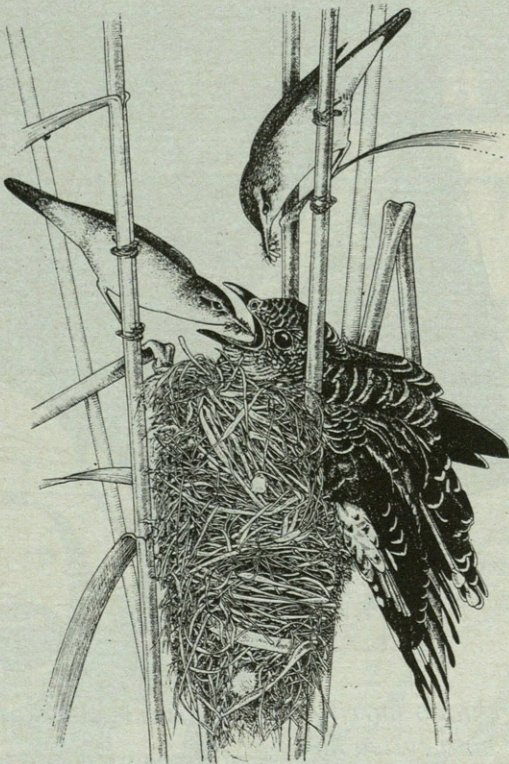
Argitaratzen duen Elkarteari dagokionez aldizkari osoari dario usai gozo hori. Ez da panfletarioa, ez da konsigna hutsetan geratzen, sakonera jotzen du eta informazio zabala ematen. Ehiztariak alero agertzen dira eta beraiei buruzko gogoetak eta txisteak balukete zereginik gure Herri eskupe-tatsu honetan.

Marrazki apartak

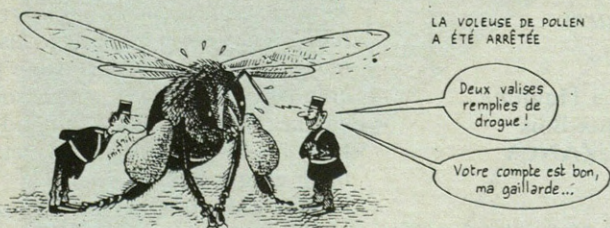
Bi motatako marrazkiak ageri dira aldizkari honetako orrietan, batzu naturalistikoak, besteak umorezkoak, zein batzu, zein besteak goimailakoak direla esango nuke, nahiz eta horretan kritikalari izateko gaitasunik ez izan. Niri behintzat izugarri gustatzen zaizkit eta behin baino gehiagotan ikusi arren beti aurkitzen diet zerbait berria. Oso marrazki didaktikoak dira gainera eta horrexegatik nekez ahazten direnak.

Eredua

Nork ez luke nahiko Frantzian hain indarrean dagoen «Elorri beltzak» gure artean basakaran (patxaran) ederrak ematea? Naturarengana begirunea bizirik dugu gure Herrian, egarria eta beharra baditugu, orain «patxaran» piskat behar genuke naturarekin zora gaitezen, edo ezagutzeko gogo sor dakigun

Triak beren une potxoloari (kukukumea) nahiko jana esin emanen

Erleak polenez kargatuta ibiltzen direla aditzera emateko gendarmek droga daraman ustetan irripartsu.

M. AIZPURUA

LANABES KAXKARRA DUGULA?

BADAKIGU, BAINA
**TRAKTORERIK EZ
DUGUN BITARTEAN
TRESNA APALEZ
LANDU BEHAR
SOROA**

*AHAL DEN BEZALA, EZ BETI
NAHIKO GENUKEEN BEZALA*

*BAINA LURRARI FRUITUAK
ATERATZEA BAIT DA KONTUA*

*ETA EZ LANEAN ARI DENARI
BEGIRA BERRIKETAN ARITZEA*

*DENON ARTEAN GOLDATU
BEHAR DUGU GURE SOROA*

*GUZTION LANAZ ZABALDUKO
DITUGU EUSKAL*

KULTURAREN MUGA ESTUAK

**ARGIA: EUSKALDUN
AURRERAZALEOK
INDARTU ETA
HOBETU
BEHAR
DUGUN
TRESNA BE-
HARREZKOA**

**IZAN ZAITEZ ZU ERE
ARGIAKO HARPIDEDUN**

**EGIN EZAZU ARGIAKO
HARPIDEDUN BERRI BAT**

Urumea ibaiko 1. jaitsiera

URUMEA GARBITZEA HIL ALA BIZIKO KORAPILOA

Iragan asteburuan makina bat baltsa, txalupa eta antzeko untzik nabigatu zuten Urumea ibaiean zehar bi egun iraun zituen bidaia batetan. 50 enbarkazio eta 150 pertsona ez dira zifra makalak. Baina ez pentsa domingero orijinal batzuren ideia izan zenik, erreibindikapen gisa eginiko zerbait baizik.

«JENDEAK EZ DAKI NORAINOKO GARRANTZIA DUEN»

Soldaduskatik libratu den miopeak ere ikus dezake erraz aski Urumea ibaiak daukan zikinkeria eta zaborkeria guztia. Areago, Donostia, Hernani edo Urnietako edonork hamaika aldiz komentatu ohi du bertako uraren egoera kalamitosa.

Halere, gaur arte inork ez du inolako ekintzarik antolatu horren erremediorik aurkitzearren. Zenbait talde ekologista izan dira horretarako iniziatiba hartu dutenak.

Baita egoki hartu ere. «Izan ere, badirudi jendea ez dela konturatzen norainoko arazoa dagoen hortxe. Ura dena da. Bertan oinarritzen da bizitza, eta errekarik gabe ez da posible bizitzea», esan ziguten hasera-haseratik alarmazko tonu ozen batez.

Eta egia esan, haiek erakutsitako datuak ikusita, ez da gutxiagorako. «Urumea ibai-ertzetan 150.000 biztanle dago kokaturik. Zenbat eta kontu gutxiago egin, arrisku handiagoa egongo da pertsona horientzat», eta gogoratazen dizkigute beste herrialdeetan lehorteek eta ur-eskasiak ekartzen dituzten kalteak.

«INORK EZIN DU GURE BIZITZAREKIN JOLASTU»

Urumea ibaiean kutsaduraiturriak zeintzu diren galdetu diegunean argi bezain garbi erantzun digute. «Kontutan hartu ia bi mila industria direla herriotan, eta horietako askok beren botakinak batere purifikatu gabe isurtzen dituztela uretara, inongo kontrolerik gabe, inongo preziorik ordaindu gabe».

Ondoren, ur erresidualen problema dator. Hainbeste biztanlek komun-bideetatik botatakoak ez dira, alajaina, nolanahikoa, eta depuraziorik gabe isuriz gero handiagotzen du arazoa. «Dena dela, txarrenak ez dira horiek, besteak baizik: kimikoak eta organikoak. Horiek gaisotasunak oso erraz garraiatzen dituzte, eta gure bizitzarako arrisku handia eman». Esate baterako, ospitaleetako hondakinak bertara doaz eta begibistakoa da horrek ekar dezakeen arriskua.

«Azkenean, problema betikoa da. Beti bilatu ohi da errentabilitaterik handiena inbertsiorik txikienaz, eta inongo enpresariok ez du inola ere bere borondatez horretan dirurik gastatuko. Eta horretarako ez dago eskubiderik».

«ZIKINKERIA GUZTIA HONDARTZETARA DOA»

Baina badirudi problema ez dela bakarrik Urumea ibaikoa. Jakina, ibaiko ura itsasora heltzen da ondoren, eta gutxiago ikusi arren hantxe geratzen da zabor guztia. «Gainera, korronteen ikerketek diotenez, horrelako hondakina betiere hondartzetara joaten da. Hor dago adibiderik garbiena, Groseko hondartza, zakarkeria dela eta bainua debekaturik egonik». Beraz korapiloa itxuraz baino pisu handiagokoa da.

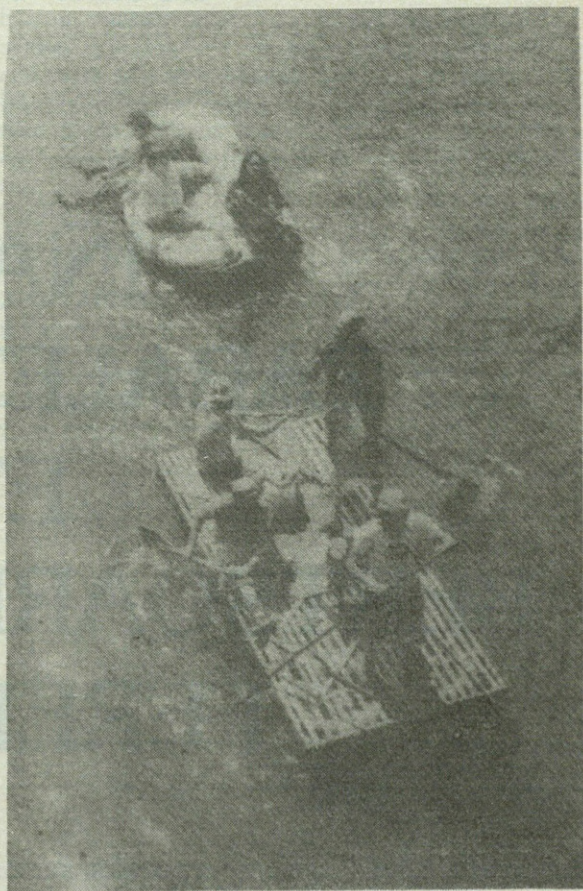
Arrazoien bila, sakonera jotzen dute antolatzaileek, «azkenean zabarkeriak eta interes ekonomikoek zuzentzen dute dena: instituzioen interes falta eta enpresetako nagusien irabaziak. Hori onartzerik ez dago...».

Argi dago, beraz, zergatik antolatu zuten ibaiean zeharko jaitsiera hori. Txustarra Kolektiboa, Kattagorri taldea, Hernaniko Antinuklearrak, eta Auzo Elkarteak dira, konkretuago, ideia aurrera eramateko ardura hartu dutenak. Antolatzaileek uste zuten baino arrakasta handiago jaso zuen, eta dagoeneko hurrengoan pentsatzen hasiak dira.

«KONPONBIDEAK BEREHALAKOA BEHAR DU»

«Guk ez dugu inondik ere maila folkorikoan geratu. Guk erantzuna eta konponbidea exijitzen dugu. Eta berehalakoa, gainera». Eta antolatzaileak berak ez dira eskuhutsik lehia horretan. Badute beren proposamena.

Ikus dezagun zer proposatzen duten Urumea ibaia garbiago izan dadin. «Lehenbiziko gauza azterketa serio bat egitea litzateke, hau da, Urumea ibaia eta inguruak zein egoeratan dauden eta zein irtenbide dituen. Gure ondokoek etorkizuna dago jokuan, eta horrekin ez dago jolasterik».

Gogor eta haserre dira fakribekin. «Kontu handia behar da fabrikak ezartzean. Ezin da edozein tokitan fabrika bat jarri. Posibilitateak eta, batez ere, ibaiaren garbitasunak ikusi behar dira aurretik».

«ERREZA DA BAINA GOGOA FALTA»

Hala eta guztiz ere, ba omen dira egiteko errazagoak diren gauzak, eta horiek ez egiterakoan ikusten da nolako ajolagabetasunean dabilzan agintariak. «Ebidentea da inongo urik ezin dela isuri aurretik depuratu gabe, ibairakoak nahiz itsasorakoak. Den-denek alde aurretik garbiak behar dute egon. Hori diru-inbertsio hutsa besterik ez da».

Eta zikinkeria itsasora bideratzea konponbiderik al litzateke. Hara zer dioten. «Itsasoa ibaia bezainbat zaindu beharra dago. Biharko itxaropena itsasoan dago, eta horri ere ez badiogu konturik egiten, akabo, gureak egin du. Itsasorako ur guztiek ere erabat depuratuak beharko dute izan derrigorrez».

Badirudi ideiak behintzat garbi dituztela. Eta etorkizunerako asmoak ere ez dituzte faltan. Jendea inguruan mugiarazteko kapazitatea ere, nahiko demostratuta gelditu zen joan zen asteburuko ekintzan, larunbateko nahiz igandeko ihardueran. Animo eta aurrera.

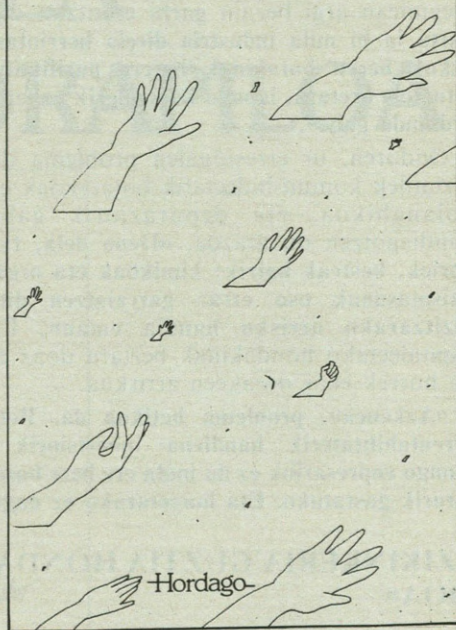
Jexux IJURKO

liburu berria argitaratu du arestian

IÑAKI ZABALETA ETA BERTSOAREN FEREKA

ESKUAREN FERKA

Iñaki Zabaleta Urkiola

Sanferminak baino lehentxoago azaldu da Iñaki Zabaletaren bigarren poema liburua. Urtero bezala «Ya falta menos...» horren sukarra nagusitzen hasi denean. «Eskuaren Fereka» maitemintzeko bizioan dirauten horiei dezima batzuk gehiago kutsatu nahiz heldu da.

Dena dela, Iñakiren liburu honetaz hitzegiterakoan, beste edozeinena aipatzerakoan bezalaxe, ezin daiteke esan egunotako berri edo arrakasta haundi bat denik. Bestelako triunfalismoek ironiaren mugetan jarriko bait lukete hitza. Iñakik lagunartean aurkeztea nahiago izan du bere lana. Bi-haramunean elkarrizketa baterako gelditu ginen. Goizeko topaketan ordu erdi bat besterik ez zuela esan zidan, Ultzama aldean lagun batzuekin gurdi bat lohiatik ateratzeko gelditua zela. Seguruaski ez da lehena izanen, ezta azkena ere.

**ARANTZAZUKO BI
DESKUBRIMENDUAK:
UDABERRIA ETA
HIZKUNTZA**

Leitza izan zen lehen hamar urtetako ingurua. Sorlekua eta irudi gehienentzako iturburua. Barneko paisaiaren gakoak. «Hamar urtetan

utzi nian Leitza. Arantzazun egon ninduan lau urtez. Han ginen lau nafarrak oso ongi kontsideratuak geundean. Badakik, hizkeragatik eta abar... Garai hartaz oroitzen onatzen zekut. Bi deskubrimendu nagusi egin nitian: udaberria eta hizkun-

tza. Lehena, biziki sentitua-
rren haurtzarotik, maila
konszientera pasatu gabea
nian. Hizkuntza, gehiago
sentituzetik aparte, bizitzaren
arloan guztietan aplika zite-
keela egiaztatu nian». Ihar-
dun egin behar horretarako
eta Arantzazukoek ez zituz-
ten irakasle txarrenak. Iña-
kik Gandiaga dauka go-
goan batik bat. «Idazlanari
asko ekiten genioan. Gaiak
askeak izaten hituen, ez jo-
era batekoak. Idazlan luzeak
maite nitian eta orri asko
betetzeko letra haundiak
egin behar». Eta pozik irri-
far egiten du, zorionez go-
goratuz Arantzazu inguru-
ko paseoak. Tentazioak
uxatzeko, gorputzak gogor-
tu eta begiradak goiti zu-
zentzeko pentsatutakoak.
«Jai egunetan ibilaldi luzeak
egiten genituan, landare eta
belarrei beha egoten gin-
dun, kimuak nola lehertzen
ziren... Inspiratzeko gai na-
hikoa beti ingurune horre-
tan. Nire poemetako irudi

gehienak urtaroen aldaketa-
rekin eta orokorki naturaren
bilakaerarekin lotuak zeu-
dek. Edozein momentu huen
ona idatzeko. Egunsentiz
ohantzean eseritzen ninduan
papera harturik eta zeldaren
lehiatilatik sartzen ziren
errainuek haien gainaldea
argitzen zitean. Idatzeko te-
nore onena niretzat». Ira-
kurtzeko ere fraileak izan
dira beti fortuna haundie-
nekoak. Klasikoek bete di-
tuzte haien liburutegiak.
Beste esku batzuetatik
urrun badaezpadaere. Lu-
zaro irauneratzeko inter-
pretazio bakarra bere espe-
rantoan mintzatu izan dira.
«Latin vulgataz hitzegiten
genian. Horacio eta Virgilio
nitian idazle gogozkoenak.
Jakina, «Ars Amandi» ez
zegoan uzten zizkiguten li-
buruen artean. Besteak eus-
karara itzultzen genizkian
sarritan. Eta han ikasi diat
erritmo eta neurriari buruz-
ko zenbait oinarri. Oraindik
erabiltzen ditudanak ba-

tzuk». Fraileak bereak erabiltzen zituzten bezalaxe, amigo. «Maitasunean goardia egiteko». «Badakik, aitzaki horretaz baliatuz fraile batek bijilatzen gintuan. Garai hartako poema bat gordetzen diat. Maitasunik gabeko bi begi erne haien amenazoa adierazten zian. Azkenean ni eta beste batzuk kalera bota gintuztean. Baina ez hituen oso urte beltzak izan, nik oñgi pasatu nian».

LAN ESKE LEKU BATE-TIK BESTERA

Iñakik bizpahiru aldiz aipatu du etapa hitza. Seguritate baketsu bat ageri du. Bere bizitza etapetan banatzen du eta lehenengoa Arrasaten egon eta gero osatu omen zuen. Hango eskola profesionalean ikasi eta lanean hasi zenean. «Hogei urte nituelarik entrepresa batean ardura haundiko postuan lan egiten

jarri nindutean. Nonbait jendearen konfiantza nian. Hura oso baliotsua izan zaidak gerorako, momentu zailetan erabaki garrantzitsuak hartu behar zirela eta. Soldaduskatik itzuli ondoren berriro sinatzea proposatu zidatekean, baina ez nian kasorik egin eta ederretik libratu ninduan»... Apuru baten ondoko atsedenaldia den irrifar bat egiten du.

«Sekulako zuloa somatzen nian lan hartan, herri hartan... Badakik, emaztea, automobila, etxea, seme-alabak... Etapei amaiera emateko bidaia bat egiten omen du, denboraldi batez ohizkoa urrundik ikustea lasaigarri gertatzen zaiola eta. Orduan motxila harturik Marseilleraino ailegatu zen. «Marseille Iruñea baino hobeto ezagutzen diat. Leku batetik bestera ibili behar izan nian lan eske. Oso temosoak nauk ideia bat sartzen zaidanean eta ez diat

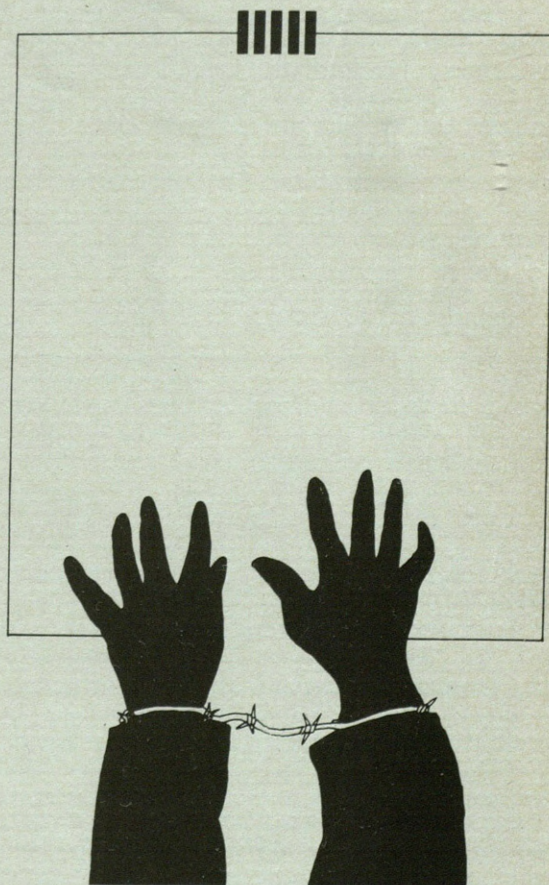
aise etsitzen. Restaurante batean aurkitu nian lana, arabe, italiano eta beste emigrante askoren ondoan. Iskanbila franko izaten zitean batzuk. Preso izanak ere bahituen. Oso interesgarria dudarik gabe». Borrokalaria baten tamainako atsedenaldi bat.

ZORTZI URTE EUSKARAREN ALDE

«Itzuleran garbi nenkian egin nahi nuena. Nafarroan gelditu eta euskararen alde

lan egin. Eta hementxe zermazkiat zortzi urte.» Gaur egungo egoera erdi jasagarrian zaila bada euskararen alde lan egitea, pila akituak maiz kargatu behar badira, zer ote urte glorios haietan?

«Lan asko egin diagu, egia duk, baina lan honek konpensazioak ditik. Oso jende jatorrarekin topatu izan nauk. Urteak igaro eta azpiegitura minimo bat lortu diagu jendearen ilusioari esker. Guk ez ditiagu funtzionariak behar. Euskararen

aldeko langilea ezin zitekek horretan bihur. Beste ilusio bat behar dik.» Zeregin nekoso honetan ere bere gauzetarako denbora bilatu du. Euskararen aldeko lan militante eta kreatiboaren artean ez omen du kontraesanik ikusi sekulan. «Poesia beste era bateko hizkuntza duk. Gauaren babesa aprobetxatuz lan egiten diat. As-teburuak ere sakratuak izan dituk niretzat.»

HITZ GUTTIENAK ERABILIZ SAKONKI MINTZATU NAHI

«Bertsoaren Ezpata» sortzeko hori baina gehiago behar izan zuen. Ideia oso pentsatua zuen. «78ko Sanfermin famatuak hituen, lehentxoago mendialdeko etxe batean enzerratu eta aste batzuen buruan amaitu nian. Itzultzerakoan festetako pastel guztia kontatu zidatekean. Nik lana nekarrean osatua. «Bertsoaren Ezpata»k greziar klasikoen estruktura jarraitzen dik, epaiketa batean oinarriturik, pertsonaiek, koroak eta abar konposatzen ditek. Zail xamarra egiten huen beharbada. «Eskuaren Fereka» oso bestelakoa duk». Gauaren epeltasunean murgilduz lagunen bihotzak ukitu nahi izan ditu, mezua gehiegi nahasi gabe, baina fereka borobilduz. Batzutan gogorki azaltzen bada ere. Hotza eta harrizkoa bailitz agertzen dela behar denean, aitortzen dit. Baina lagunek ezin omen gauza bera egin. «Eskuaren Fereka-k» lau atal aurkezten ditik. Lehenak izenburutzen dik liburua. Osoena duk beharbada. Bigarrena amodiozko poemaz osatua zegok. Hitz guttienak erabiliz sakonki mintzatzen saiatzen nauk. Hirugarren atalekoak laburrak, gordinak, harriaren gogortasunezkoak dituk. Poema gehiago duk beste azken atal batean, arrazoin desberdinagatik

Langilearen bular erantsia...

gordeak, momentu berezietan eginak, eta hor adibidez EGINeko bi lagun hilei eskeini niena. Poema batzuk asko gustatzen zaizkidak, edo ni behintzat oso gustora egoten nauk horiek irakurtzen. Ez nauk batere lotsatzen hau esaterakoan, beste batek ez likek horrelakorik esanen, asko dituk liburu bat argitaratu ondoren bere obraren balioaz konbentziturik ez daudenak. Nireari beti ikusten zioat saltsa pixka bat eta horregatik plazaratzen diat». Argitaratzeko ausardian dirauen horietakoa dugu Iñaki. Baina ez da liburua kaleratu ondoren bere lanaz gehiago kez-

kutzen ez dena, Iruñeako salmentaz asko arduratzen baita. «Atzoko aurkezpenean Josu Zabaletak irakurlegoaren arazoa aipatzen zian. Hortxe zegok koxka nire ustez. Oraingo egoeran den krisia gainditu nahi badute argitaletxeek ongi egin beharko dizkitek kontuak. Hurrengo belaunaldiengan zegok batez ere arazo hau zuzentzeko esperantza. Eta komunikabideak normalizazio batera iristen badituk errazagoa izanen duk dena».

BI URTE EGINEN AMERIKETAN

Dena dela Iñaki aldegitakoa da. Aspaldi anuntzia-

tua zuen eta egia dela dirudi. Inork Nafarroan eta euskararen aldeko borrokan ezinbestekoa dela pentsatuko du. «Hemen jende asko gelditzen duk, oso jatorra eta langilea gainera. Baze ki at orain arteko lan honek jarraipen bat izanen duela». Honela irailean amaituko du Iñaki Zabaletak beretzat «bigarren etapa» izan den hori. Hartuak ditu bileteak eta lagunen helbideak. Bi urte eginen omen ditu han. «Hiru hilabetez edo egonen nauk California aldean. Atsedenaldi bat hartu nahi diat. Idazteko ere denbora asko izanen dudan ustetan negok. Eta jendea eta lekuak begiratzeko batez ere. Oso atsegina zaidak bizitza aztertzea. Ondoren New Yorkera abiatuko nauk ikastera.»

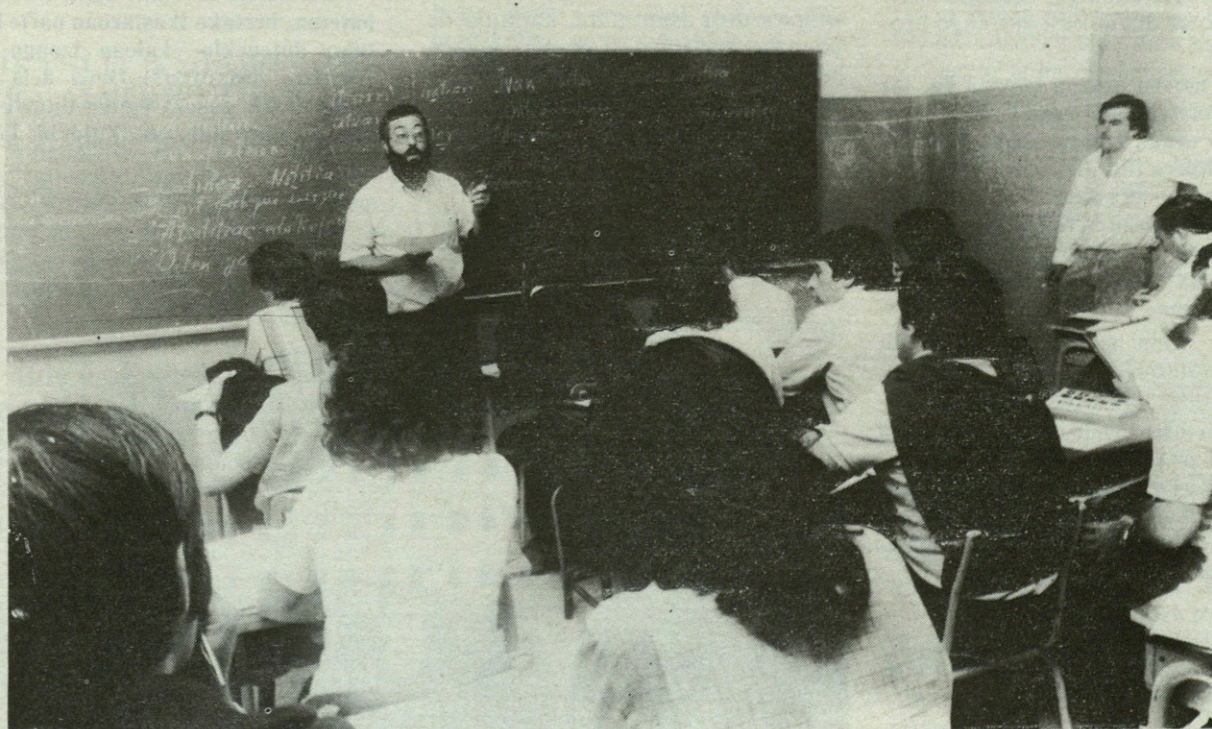
Etxe luze horien artean bizitzea eta ikastea ez dela batere erraza eta Iñakik kontuak egin behar izan ditu irten aurretik. Bere ondasunak, arruntak izanarren, zertxobait lagundu omen dute saldu ondotik. Baina aski izanen al dira J.R. pertsonalki ezagutze-ko? «Kazetaritzan sakondu nahi diat. Nik proiektuak eginak ditiat epe luzera eta nik uste beteko direla. Ongi ikasi eta gero Euskal Kazetaritza Eskolaren sortzean lankide izan nahi nitek». Guk ere inoiz egia izanen balitz ez genuke negarrik eginen. Norbaitek eman behar lehen pausoa eta Iñaki gertatu da. Bere agurrean ferekak utzi dizkigu. «Mundu honetan ongi bizitzen saiatu behar gaituk, motel». Amerikatik haize fresko pixka bat ekartzen badigu gainera betiro eskertuko diogu mesedea. Itzuleran, TWAKo eskilaretatik jeistean, J. R. ren sonbreruaz estalirik etortzen bada ere. Eutsiko diogu promesari.

Pello LIZARRALDE

U. E. U.

«Unibertsitatea gustokoa denean...»

Hamar urte beteko ditu aurtengo honekin Udako Euskal Unibertsitateak. X. garren edizioa beraz. Uztailaren 19.an hasi eta hamabost egunetan iraungo du San Inaxio egunarte. Matrikula epea amaitua izanen da hau irakur dezakezunerako, ez ordea horretxeagatik handik bueltatxo bat eman gabe utzi. Unibertsitario bazara Iruñeako Larraonan ikusi eta ikasiko bait duzu Unibertsitate bat nola eraiki daitekeen ia inolako mediorik izan gabe, hain zuzen seguruenik dagoeneko oso aspertua sentitzen zarenean «beste» unibertsitatean daudenekin egiten den gutxi horretaz eta batez ere egiten ez den guzti horretaz. Unibertsitario ez bazara aldiz, han izango duzu aukera ederra «al dia» jartzeko, unibertsitatara joaten diren arrai-klase horiek ezagutzeko eta kimika nahiz bertso saiotara joan ahal izateko.

PROGRAMAKETA BERRITUA

Lau sailetan banatutako programa dugu aurtengoa, GIZA-eta GIZARTE-ZIENTZIAK, (ekonomia, historia, psikologia, zuzenbidea), HIZKUNTZA eta LITERATURA, (bertsolaritza, glotodidaktika, linguistika, literatura), HIZKUNTZ PRESTAKETA, (dialektologia, fonetika, testu-azterketa), eta TEKNIKA, (automatismoaren teoria, teknologia mekanikoa, elektrika, marrazkigintza).

«Teknika saila dugu berria, besteak aldatu egin ditugu, gairen bat gutxiagotu besteren bat gehitu, baina berri berria teknikarena dugu».

Hala dio U.E.U. antolatzen dutenetako batek, gure aldetik, ea zergatik TEKNIKA, galdera sortaraziz segidan.

«Sail-hori lanbide-eskolei edo eskuela profesionalekoei zuzendua dago, hau da, eskola horietan ikasten eta irakasten ari diren guztientzat da. Irakasleentzat batipat, baina tira, guztientzat. Jakingo duzuen orain ari dira lanbide-eskolak euskaraz sortzen, gure asmoa horientzat irakasle batzuk prestatuak izatea litzateke».

Baina ez da hau aurtengoa emanen den aldaketa bakarra, filosofia esate baterako ez dugu ikusi aurtengo programan.

«Gai horren arazoa berezia da, iaz hori antolatzen ibili zena Carabanchelen dago orain. Urtean zehar egin dira zenbait bilera filosofia antolatzeko, lehengo udako ikasleak ibili ziren zenbait egin nahiean bere aldetik, E.H.u. nibertsitateko zenbait irakasle ere bildu izan da asmo horrekintxe... azkenean ezerez».

Falta diren gauza hauen artean Euskaltzaindiak ematen zituen B, eta D titulotarako ikastaroak daude.

«Horietara jende asko eta asko etortzen zen, baina orain ez dago horien beharrik. Bada nahiko ikastaro hortik zehar sakabanaturik. Aurtun unibertsital gaiak landu nahi dituztenak besterik ez dira etorriko».

EGIN DEZAGUN HISTORIA APUR BAT

67-71 urtetan Baionan eginiko kultur aste batzutatik sortu zen U.E.U. aurrera eramateko ideia. Karlos San-

tamaria ibili zen gehienbat ideia horren atzetik. Eredu bat bazuten Catalunya-ko Unibersitat d'Estiu delakoan. Honela Donibane Lohitzun-en egin zituzten lehena eta bigarrena 72 eta 73ean, Ustaritz-en 73-74an eta Iruñean gerozko guztiak.

«Haserako urtetako gai orokorrak espezializatuz joan dira U.E.U. bizkortzen ari den heinean. Lehen hitzaldiak eta, baldin baziren, orain klaseak, gai monografikoak, laboratoriolanak eta mintegiak antolatzen dira, gaurko unibertsitateak eskatzen dituen eskakizunei erantzuteko moduko gauzak azken finean».

Ez da gutxi lortu dena saiatzearen eta lanaren poderioz...

«Dena dela humilak izan behar dugu-dio Martin Orbe, U.E.U.ko idazkariak. Ezin gintezke hasi kanpaiei bueltak ematen, ezin triunfalismoz joka, ez bait da egoera halakoa. Gure kaxkartasuna onartu behar dugu, konszienteak izan behar gara gure irakasle eta ikasleen kalitateaz U.E.U. plataforma bat da, ez helburu bat; hazia da, ez landarea».

U.E.U. DEFIZITARIOA DA

Beti bezala honelako kontutan iritsi gara diru asuntutara, kapitulo de finanzas beste batek esango lukeen bezala. Potroak behar baldin badira asmo honi errealtatean leku bat eskaintzeko, dirua ez da gutxiagokoa.

«Zortzi milioitako presupuestoa dugu aurtengo hau egiteko. Zortzi milioi hauetatik erdia baino pitin bat gehixeago izango da ikasleek ordainduko dutena. Ikasle bakoitzak 11.000 ostaturako eta 4.000 matrikulaketarako. Hauekin ostaturak eta irakasleak ordaintzen ditugu neurri batetan. Pentsa ordea ere alokatu behar direla, eta beste gastu flotante guztitaz...».

Hauek honela ente ofizialetara jotzen dute falta diren diru horiek nolabait betetzeko. Dagoen tokira joan behar horretara, hots Jaurilaritza, Al- dundi, Aurrezki-kutxa, Udaletxe eta Gobernu, Diputazio, Kajaorros eta Ajuntamentutara.

«Gobernutik kilo erdia jaso genuen lehengo urtean, diputaziotik hirurehun mila eta beste partida berezi batetatik larehun mila. Zenbait herritan udal- txeak bertako ikaslea subentzionatzen du U.E.U. ra etor dadin».

BERTSOAK, MAHAINGURAK, FILMAK, eta IRUIN- ÑA LANUIT

Ekitaldi bereziak aipatu nahi genituzke, ez dira gutxi eta oso ondo datoz beti ikastordu amaituei atseden- nezko sari bat eskaintzeko.

«Bertsolari-saio bat eginen da gau batetan, bertako ikastaroan parte hartuko dutenekin (kalean izango ote Amuriza ordurako?) Dena dela sail honetakoak gauero egiten dituzte beren saio partikularrak, Zaldubi, Trino,

Xalbardin eta konpañia biltzen direnean, akabo!, gau guztirako jarduna izaten dute».

«Agur Everest» filma ere aurkeztuko omen dute solasaldi hauen artean, Xabier Errok berak aurkeztuko omen du. Jendeak hantxe edukiko du aukera berari nahi duena galdetzeko.

«Poesi errezial bat programatua genuen SUSA taldekoekin eta Iñaki Zabaletarekin. Azken orduan SUSAkoak atzera bota dira, (oso lanpeturik omen dabilta. Ez ote ez dutela zer emanik?), eta Iñaki Zabaleta izango dugu en solitario azken orduan espontaneoren bat apuntatzen ez ba da behintzat».

U.E.U.ri buruzko mahai-inguru bat antolatzea pentsatzen dute X.edizioa dela eta. Bestalde aurtengo sarrerera hitzaldia Manex Goienetxek esango du (Iturri onetik jakin dugunez Etxenike ministroak ezetza eman dio sarrerera hitzaldia emateko eskakizunari).

«Aipatu beharko genituzke baita ere azken urte hauetan areagotzen ari zaizkigun tesis eta tesinen irakurketak»

Eta afalondotako festa eta katxondeo-giroa, dantza-saioak, keimadak, azken orduko ligeak, etabar, etabar, etabar.

«IKASLE KOPURU EDE- RRA MATRIKULATU DA»

Harritzekoa da uda-garaian edozein lan kontutarako jendea erakartzea, guztia irailerako uzten da, «gero egin beharko diagu, oporretan ezin diagu inorekin kontatu». Norma hori baldin bada ere harritzekoa da U.E.U.batek erakartzen duen jendetza.

«Hiru Residentzia edukitzen ditugu eta dagoeneko betefa daude hirurak, Larraona (printzipal eta zentrala, bazkariak eta hemen izaten dira), El Verbo Divino (San Fermin ikastola), eta Martin Azpilikueta (beste satelitea)».

60ren bat irakasle izango omen dira han bilduko direnak, E.H.ko unibertsitate ofizial eta pribatukoak. Gasteiz, Derecho, Petrokimiakas, Leioa,... eta Deustu eta E.U.T.G.koak.

«Maila bateko irakasle errekonozituak direla esan nahi du honek. Beraien topaketarako eta besterik ez bada ere elkar ikusi bat egiteko oso

egokia bihurtzen da U.E.U., urtean zehar izango duten aukera bakarrene-tako bat seguru asko».

Ikasleak betiko moduan, Bizkaia izaten da ikasle gehienak eramaten dituen herrialdea, gero Gipuzkoa eta atzetik Araba, Nafarroa eta Iparraldea.

«200 bat etorriko dira Bizkaiatik, 100 bat Gipuzkoatik, eta bestetatik beste ehun. Gero beti etortzen dira matrikulatu gabeko bisitanteak, egunen bat pasatzera, giroa ikustera... Hauek ere izango dira beste ehunen bat».

ENTE OFIZIALAK EZ DAU- DE U.E.U.REN ALDE

U.E.U.k hamar urte hauetan bere bidea egin du eta hari jarraitu dio. Hor daude bere emaitzak ikusi nahi dituenarentzat. Hor daude argitaratutako larogei unibertsital liburutik gora (argitaratu diren bakarrak gainera), hor daude bertatik pasatako irakasle guztiak, hor eginiko esperimentzia berri guztiak, hor...

«Liburugintza aipatuko nuke bereziki, bera bait da urtean zehar jarraipen batekin geratzen den lanetarikoa, bera bait da honetan gure herrian dugun eremua betetzen duen bakarra».

Urteak pasa dira, garai berriak etorri, baina gauzak ez dira asko hobetu kontu hauetan. Abertzale ize-

nekoen eskutan agintea eta ez da ia ezer egin. Denbora pasa da eta ez dituzte beren posibilitateak erabil. Euskal Herriko Unibertsitatea izateko horrek ez du izena besterik aldatu. Aurreko garaiko unibertsitate motak jarraitzen du hemen. Eta L.A.U. datorrenean auskalo zer gertatzen den.

«Hori hala izanik okerrenea zera da, gurekin, UZEI eta besteekin bezalatsu ez ikusia egiten dute. Ez bageunde bezala jokatzeko dute gure agintariek. Ez digute ia batere laguntzen».

Tamalgarrria baina egia borobila. Gero unibertsitate libre eta autonomoaz hitzegingo dute. Irakasle eta ikasleen arteko kolaborazio eta talde-lanaz. Ez alperrik! Unibertsitatean beti esaten da gauzak aldatu behar direla, baina inoiz ez da horrelakorik gertatzen, irakaslea beti tarima gainean eta ikaslea bere pupitrean. Beti esaten da gizartea lagundu behar duela unibertsitateak baina kristalezko inbernadero bat izaten jarraitzen du.

«U.E.U. euskal gaiak eta euskara maila unibertsitario batetan lantzeaz gain izan daiteke, eta da nolabaiten, unibertsitate alternatiba bat, jendea gustora dator hona ikastera, ikasi nahi du, ez da zer egin ez dakien jendea eta de estudiante dabilena; beharrezko gauzak landu eta praktikara eramaten dira».

Urte guztiko Euskal Unibertsitatearen esperoan...

Joxe MOLLARRI

Azken urteotako manifestaldirik haundiena
Baionan

IKASTOLAK ETA HERRI KONTZIENTZIA ZUZPERTZEN

Aspaldian ezagutu den manifestaldirik haundiena egin zen ekainaren 26an Baionako kaleetan zehar. 5.000 lagun inguru baziren ekintza horretan bildu zirenak. Hegoaldean zenbaki haundia bada, pentsa Iparraldean.

Edonon hain apaldua nabari dezakezun euskaltasun horrek bete zuen ordu batzuetan behinik behin Aturriko hiri-burua. «Izigarria duk hau, to!».

Hain jende multzo zabala elkartzearen poza, Frantses gobernuaren aurrean ezer lort ezinaren amorruarekin nahasten zen.

«Savary, pixontzi» oihukatu zuen jendeak. Savary da hezkuntz ministraria. «Ikastola, Herri eskola!». Eta behin eta berriz eskatzen dena ikastola publiko egitea dela. Giroa gogortzen ari da, esloganetan agertzen den bezala. «Ikastolarik gabe, pakerik ez!».

Manifestaldia katedrale ondoan gelditu eta bi hitzaldi

eman ziren, Seaskaren arazoak azaldu, frantses gobernuaren joko maltzurra salatu,... «De Gaulle» plazan Seaskako arduradunek manifestaldia bukatu zela azpimarratu zuten. Baina nola horretan bukatu, Seaska eta gose grebalarien egoera (26 garren eguna zeramaten) hein horretan izanez?

500en bat lagun izango ziren jarraitu zutenak. Mayou zubia moztu, barrikada bat eraiki, horri su eman,... eta «giroa» sortu. Suhiltzaileak laster etorri ziren... baina urrun gelditu, bada ezpada ere, Jendeak «koktelak» erakusten bait zituen. Horietako koktel batzuk «Sud-Ouest» egunkari eskuindarraren bulegoetara jaurtiki ziren.

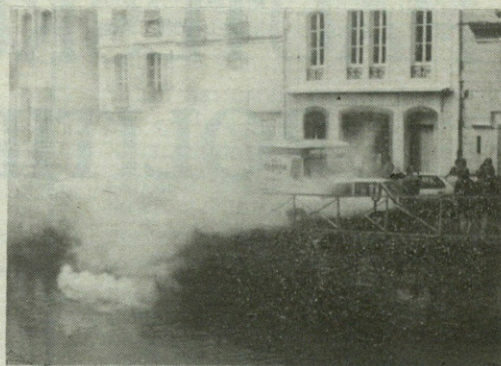
Ordubete beranduago (jadanik jende asko etxeratua zen) CRS-ek beren agerraldia egin zuten. Lehergailu nagarrerazleak eta ofentsiboak bota zituzten erruz. Manifestazaleek «molotov» eta harri-igorleekin erantzun zuten.

Hiru bat ordu iraun zuelarik, 10 aldean dena bukatua zen. Baina poliziak 13 lagun harrapatu zituen. 8 zauritu ere izan ziren, lau txakur eta lau adiskide. Atera kontuak zein gogorra izan zen Baionako «gudua».

Nork esango zuen orain urte t'erdi Mitterrand sozialistaren agindupean holakorik ikusi beharko genuenik! Eta zergatik eta gobernu sozialistak ikastolen iraupenari ere

oztopoak jartzen dizkiolako. Dena dela, 5.000 lagun horiek Ipar Euskal Herriko abertzaletasunaren zuzpertzearen seinale dira. Indar horiek bideratzen ahalegindu behar.

Erreportaje grafijoa:
Allande SOKARROS

ZER DIOTE? ELEBITASUNA?
A, BAI, ELEBATASUNA!

Aspaldi honetan denen ahotan ikastola eta SEASKA, batzu gartsuki alde ditugu ez dirade gutti aurka. Euskal Herria euskaldun dadin eten gabeko borroka, gorrenak ere entzuna duke hasten gara ausikika.

Iparraldeko euskaldungoak barnatua duen mina, bere herrigintzan behar duena nehun atzeman ezina. Ibiltariez eta antzekoz trufa digute egina, Minbiziaren sendagailutzat eskaintzen dute aspirina.

Hemen sekula ez balitz-sortu Seaska gure artean, euskara orain segur legoke kenkarik larrienean. Gure lanaren garrantziari mamia kendu nahian, Euskara eskolan «sartu» omen dute hori aski delakoan.

ELEBITASUN hitza dabila errezkia haien ahotan, ELEBATASUN bilakatzen da gero gehienentsuetan namarretatik bederatzi bat frantses hutsaren onetan, azken ttanttoak euskararentzat isilik egotekotan.

Eskuinarekin lanak baziren gure nahiak kanporatzen, orain ezkerre nagusi hasiak gara itotzen. Zor zaigunaren parte ttiki bat zigutelarik eskaintzen; ia benetan noiz hasten diren eman hitz hori betetzen.

Haiek eta guk ez dugu beti erabiltzen ber logika. segur ez dute euskaldunentzat egin beren politika;

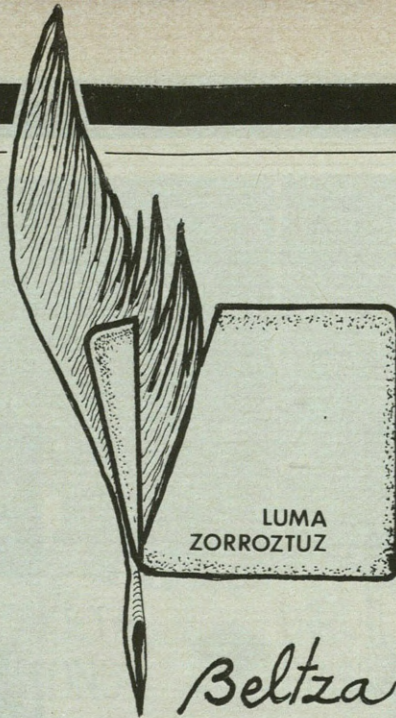
halaeta ere ez dute onartzen egiten dugun kritika. Zer nahi dutea tripako minez ibil gaitezen irrika?

Zernahi ekintza eginik dugu han-hemenka urte batez «negoziatzeko» beti prest dira hala diote aho betez, baina manarik ez bait da heldu lau lagun ditugu gosez, ikastolari BAIETZA emanez eta errepresioari EZ!

Denen laguntzaren beharretan izanen gara segurki; negoziaketek ez dute onik ez bada indarririk aski. Azkarrak trufa egiten dio ahulenari ozenki. Urratu dugun bide hertsuari denok batera jarraiki!

▲ Oharra. «IBILTARI» eskola nazional eta pribatuatan asteen ordu pare bat edo hiru orduz euskara irakasten duten irakasleak deitzen ditugu hemen. Horiek estaduak ordaintzen ditu.

Pruden SUDUPE
Donibane Lohitzun

HAUTESKUNDEAK HURBIL POLITIKARIAK PILPIL

Denbora gutxirik barne hauteskundeak izango ditugu. Diotenez, Aita Santuak bere txangoa bururatu-ko duenean: sitsek eta bipiek UCDa-ren iduria zeharo birrindu baino lehen egin nahi omen dituzte. Hauteskundeak gaztigatzen dizkigute, eta haiekin, berriz ere, gezurren azoka dugu jasan beharko.

Vascongadetan, abertzaletasuna egunerokotu beharko dute batzuek. Nahiz PNVeK nahiz IPSeK ongi dakite bozak biltzekotan nazionalisten esparru soziologikoan eskuratuko dituztela. Hau argi argia da jeltzaleentzat. Euskadiko Ezkerrarentzat ere bai, uste dut: komunismo espainol federalista eta euskal nazionalismo internazionalistaren artean dilindan ibili diren kezkatu zenbaitentzat, Lertxunditarrekin egindako elkarketak esannahi handia duke, baina munta niminokoa da hauteskundetan. Hau da, PC bozkatu zuten gehienei, bost ajola zaizkien estatu nazioaniztun batetan dauden nazionalitate ezberdineko langileen batasunaren arazoak; PCaren alde papeleta bezteko zituzten zioak, beste heinetan kokatzen dira. Hots, Lertxundi ahazturik, beti PC historikoari fidelak, carrilistak

bozkatuko dituzte, besterik gabe; haien bozak, nonbaitera aldatzeko-tan, sozialistengana joango lirateke.

Eta hauteskundeetako aukerak ezin daitezke eguneroko politika instituzionalean egiten diren jarrerekin parekatu. Nahiz PNVeK nahiz EEK boterearekin elkarrizketa serioa eta begirunetsua hautatu dute: funtsezko borroka baztertzen da, legalitateak onartzen dituen eztabaidetan aritze-ko. Ez dituzte, ez, independentzia edo burgesiaren suntsitze bortitza aipatuko Madrilen: hori, diotenez, ez da maximalismo apolitiko edo haur-kasketaldi testimoniala baizik. Estatutua, nahiz eta independentziaren ukatzailea izan, hobekitu edo begiraerazi bait da politika, politika bakarra.

Orain, berriz, gauzak aldatuko dira. Bozak biltzeko, Madrilen ahazten diren hitzak itzuliko dira: independentzia, iraultza, eta abar. Hitzak itzuliko bai, baina edukina ez...: hitzen eginkizuna jendea erakartzea da, haien bozez lortutako boterea berriz ere politika serioaren zingiretan lo-hitu dedin.

LOAPAK PNVari estakuru ederra emango dio. Haren contra dihardute,

eta hartutako abidada baliatuz hauteskundeetarako helduko bide dira, hitzez eta egitez abertzale sutsuak direla herriak ikus dezan. Mauka galanta, benetan.

EEK, berriz, zerbait beharko du bi-latu. HBko hautatuen fiantzak ordaintzeak ez dio nahi zuen zintzotasunaren usaina eman; ustelkeriaren kiratsa darion ekintza hori ahazturik, beste zerbait aurkituko dutelakoan nago, eta Burgosko herroen ondorengo zilegiak direla sentiaraziko digute berriz ere.

* * *

Herri Batasuna ere aurkeztuko dela pensatzen dut. Eta, agian, instituzioetan parte hartzeko proposamenak izango direla ere bai. Zai gaude, beraz; esango dutenari buruz hitz egingo dugu.

Bitartean, hemen gaude inoiz bozkatu egin ez dugunok, intransigente zahar (zaharkitu?) eta berriak. Behin batetan hauteskundeak herriaren autoerakundea baztertzeko eginak direla ikasi genuen, eta horretan gaude oraindik. Bozkatzuz, herriak aukeratzeko berak ezin kontrolatuko esparruan politika egiten ibiliko diren zapaltzaileak. Zeren, azken funtsean, politika instituzionalaren eginkizuna boterearen esfera eta gizartea zeharo aldentzea dugu: herriari dei egiten zaio, nahiz bozaz nahiz manifestapez beregainean ibiliko direnak zilegitu ditzala. Eta kito. Hauteskundeetan parte hartzea mundua aldatzeko herri-mogimenduak izan behar duen protagonismoa ukatzea da, besterik gabe. Politika iraultzailea ez da egiten eguneroko bizia eta politikaren esparrua bereziten dituen ordaingoaren sistema onartuz.

Hemen arte, ikasitako egia inoiz ez gezurtatua. Halere, gurean, hauteskundeak beste gauza bat ere bilakatzeko ari zaizkigu. Dagoenarekin ados ez garenok asko gara; are eta gehiago, dagoenaren kontra amorru bizia

dugunok ez gara gutxi. Eta beti, basa jokatzen duen etsaiaren aurka, kalkuluetan ari gara: nondik etsaia ahuldu, nondik gure burua azkartu, eta hau guzti hau zentzu ludiko eta orgiastiko batekin ere, borroketan barez edo plazerraz leher gaitezen.

Hauteskundeetan, Herri Batasunaren kontrako gorrotoa mila kolorez, hamaika hitz-jarioz eta ehun bat mailakaldiz ez-tandatuko da. HB, maitte ez ditugun aje eta anbibalentzia guzkiekin, hemen erreforma faszista onartu ez dugunaren sinboloa bilakatu-tuko da, komunikabide eta errepre-sioaren majiaz. Eta, hartaratuak, zein tentazioa Herri Batasuna bozkatzea! tentazio linburra, benetan, etsaia izor-ratzeko batez ere onartua. Hainbat eta boza gehiago HBren alde, hainbat eta herra gurlitsu gehiago faszista eta demokraten aho zikinetan. Bai festa!

Eta bai arrabesta ere: holako bozek ez dute soilki etsaia amorratzen, lotsatzen dute ere, eta azken hau oso garrantzizkoa da. Duda gaberik, bote-reak azken konponbide bat aurkitu digu: suntsitzea, abertzale iraultzaile-reen hondamendu fisikoa. Soluzio hau onartzeko prest ditugu, eta duten oztopo bakarra gure indarra dugu. Eta, egia esanez, hauteskundeetan zenbatzen diren bozek badute indar bat asko garelako ikustarazteko eta gure etsaien oldarra apaltzeko. Horregatik, boza zentzubiduna bihurtzen da: etsaia amorratu, eta etsaia beldurtu, biak batean, orgasmoa eta kalkuloa batean ere ferekatzeko.

Horregatik, ongi ulertuko nuke HBa bozkatzea, ez HBari doakion usteon politikoarengatik, politika «zintzoan» edo «seriosan» aitorezi-nak diren arrazoinengatik baino. Herri Batasunak, sinboloa bilakaturik, argituko dizkigu bere jarrerak hauteskundeak baino lehen; egiazko herri-protagonismoari emandako lekuaren arabera, sinboloari ematen zaion boza bihur liteke eguneroko borrokan sostengua.

BELTZA

Jai ederra Eibarren

BERTSOLARI ESKOLEN EGUNA ARRATEN

Ekainaren 27an Arraten ospatu zen Bertsolari Eskolen Eguna. Prentsan agertu zen bezala Eibarren bertsolari eskola bat jarri da martxan, beste zenbait lekutan bezala Xabier Amuritzaren eskutik. Ikastaroaren ondotik pentsatu zen Euskal Herrian zehar aurkitzen diren bertsolari eskola guztiak bildu eta jai bat egin behar zela. Hori zela eta Eibarko jaietan leku bat eduki zuen, he-

rriko Bertsolari eskolak jaurti zuen ideia pozgarri honek.

Hamarrak aldean Eibarko Udaletxearen aurrean bildu ziren Euskal Herriko bertsolari eskoletako gehienak eta trikitilariek lagunduz kaletan zehar bira bat egin zen herria esnatzeko asmoz. Ondoren Arratera igo eta bertan festak jarraitu zuen. Handik eta hemen dik jendea bildu zen eta goizeko bertso saioari eman zitzaion hasiera.

Jaialdi honen antolatzailerak, nola Eibarko Eskolakoak ziren, beraien eman zioten hasiera eta parte hartu zuten umeak eta gazteak, bakoitzak bere abilitadearen neurrian, batzuek koplaka eta besteek bertso osoak. Honoko hauek kantatu zuten: Josune, Onintza, Garikoitz, Oier, Ainhoa, Amaia, Letizia, Ander, Jone, Kaseta, Egileor semea, eta Elgetzu gaztea.

Ondoren Algortako eskolak parte hartu zuen, zeinak agertu zuen jende ugari eta ongi prestatua. Azkoitiar Trinoren agu-

rraren ondotik ikasle hauek parte hartu zuten: Andoni, Txinotxu, Goio, Iñigo, Usune, Olatz,

Andoni eta Usune, aita-alabak, Algortako eskolakoak.

Laura, Miren, Minbe eta Josu. Ofizioka ikusi ahal izan genituen kantatzen aita eta alaba batera, izan ere ez baita adinik deporte honetarako. Andoni aita, eta Usune alaba parranda eginda berandu etxeratua.

Algortako eskolaren atzetik Durango aldeko eskolak parte hartu zuen eta hauek kantatu zuten:

Kapela, Joseba, Justo eta Kristinak. Seguru asko Kristina hau dugu Euskal Herrian plazaratu den lehen neska, zeren eta Bilboko Arenalean joan den negu partean kantatu baitzuen lehenengo aldiz jendearen aurrean eta bat-bateko saioa eginaz. Ofizioka eta puntuka jardun ziren.

Ondoren Mungiako eskolak kantatu zuen eta honoko hauek parte hartu zuten: Karlos, «Ber-

Kristina, Durangaldeko eskolakoak. Euskal Herrian plazaratu den lehenengo emakumea.

Eibarko bertsolari eskolako gaztetxoak. Etorkizuna...

**Mungiako eskolakoak
puntuak.**

tiz», Kepa Urrutikotxea, Jose Mari Bilbao, eta Urrusti. Kepa eta Jose Marik ofizioka jardun ziren, eta beste hirurak puntuak.

Ondoren Azpeitia aldeko eskolatik Lopategi eta Altunak kantatu zuten gai librean.

Almen eskolatik Daniel Goikolea bakarrik agertu zen, zeren batzuek oporretan ziren eta beste batzuek etortzerik ez.

Iruñeako eskolatik Mikel Taberna, Eugenio, eta Mikel Burgi agertu

ziren eta gai librean jardun ziren.

Santutxuko eskolatik hauek kantatu zuten: Olatz Enbeita, Jon Enbeitaren iloba, Juanjo Bazterra, bere semea, J.R. Bilbao, eta J.R. Etxebarria. Hauek gai librean aritu ziren.

Orduak aurrera zihozten eta honenbestez bukatu zen goizeko saioa. Arratsaldekoa Gernikako eskolak hasi zuen eta parte hartu zutenak hauek izan ziren: Xabi, Josu Arriola, An-

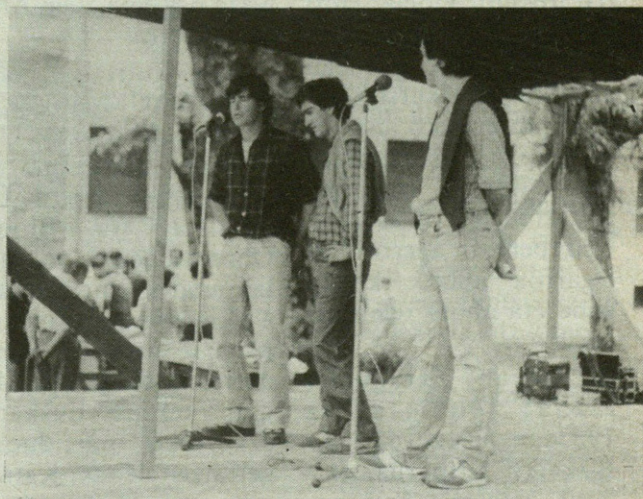
ton Arriola, Obieta, eta Damian. Gai librean aritu ziren beren maisu den Lopategiri buruz astinaldi bat eman nahiez. Noski bera entzuleen artean aurkitzen zen.

Arratsaldean eskola desberdinetakoak elkarrekin nahasian jardun ziren: batzuek ofizioan, besteak puntuak, beste batzuek lehen puntuak emanda bertsoa osatzen, oinak emanda, eta abar.

tzera, beren ikastaroa etena izan baitzen Amurritza kartzelatua izan zenean.

Bestaldetik ez ziren agertu hainbat eskola: Donostiakoa, Hernanikoa, Tolosaldekoa, Usurbilgoa, Oihartzungoa, eta Ifarraldekoa.

Artikulua bukatzerakoan bakarrik falta zaigu esatea horrelako egun eder bat ospatu ondoren,

**Gernikakoak ere Arra-
ten. Lopategiren eskola-
koak hauek.**

Arratsaldeko saioan parte hartutakoen artean aipa ditzakegu: Lopategi bera, Josu Zelaia, Joxe Migel Argiñarena, Jon Aurre, Koldo Tapia, Iñaki Lasa, Altuna, eta abar.

ea datorren urtean, zein eskolak antolatzen duen hurrengo eguna, Arraten ekindakoari jarraipena emateko.

Baztango eskolako batzuek agertu ziren, baina ez ziren ausartu kanta-

Zaldubi

**Eibarko eskolako hel-
duak. Kaseta, Egileor
semea, eta Josune.**

MANUEL VIOLA «EL PASO»KO

PARTAIDE OHIA BILBON

«Euskadi homenaldia» gaiarekin, Bilboko Artea galerian erakusketa bat ireki du Violak. Hori dela eta, galeriara hurbildu naiz artista zuzenean ezagutu eta elkarrizketatxo bat egiteko asmoz. Alboko tabernan aurkitu dut eguraldi sargoriak dakarren egarria asetzen. Oso berbati agertu zait zigarroa ahotik kendu gabe eta ahots xelebrearekin.

1916ean Zaragozan jaioa; lehen aldiz 1953ean ezagutu zuen Bizkaiko hiriburua, exiliotik zetorrela hain zuzen. Guztiz ahaztuta eta inolako laguntzarik gabe geratu zen orduko errejimenagatik eta arropa saltzaile lan egin behar izan zuen ogia irabazi ahal izateko.

Gero 1964ean, Bilboko museoko zuzendariak erakusketa batean parte har zezan gondibatu zuen. Hirugarrenez etorri zitzaigunean erakusketa bat egin zuen «Grises» galerian, berau bait zen orduko abangoardi-

ko mugimenduak sustatzeko pioneroa. Harrez gero, orain dela 8 urte, beste bat egin zuen Artea galerian.

Gerra aurretik Kataluniako POUM-en zegoen (Partido Obrero de Unificación Marxista). Alderdi hau «Izquierda Comunista» eta «Bloque Obrero Campesino» zirelakoetatik sortua zen. Txikia zen arren indarra hartuaz joan zen gerra aurrean, batez ere Lleidan. «Orain Euskadin ezkerreko partiduekin gertatzen denak, Katalunian gerra aurrean jazioa gogorarazten dit. Arazo taktikoa zen optatiboa baino gehiago».

Gerran Errepublikaren alde burukatu zen eta 1939an atzererritu. Frantzia frantses erresistentziarekin elkartu zen bigarren Mundu Gudan.

BIZITZA OSOA ARTEAREN BUELTRAN

Abangoardiko «ART» aldizkaria sortu eta Bar-

zelonan ADLAN taldean hartu zuen parte. Orduko arte kontenporaneoan hauxe zen talderik bizkorrena.

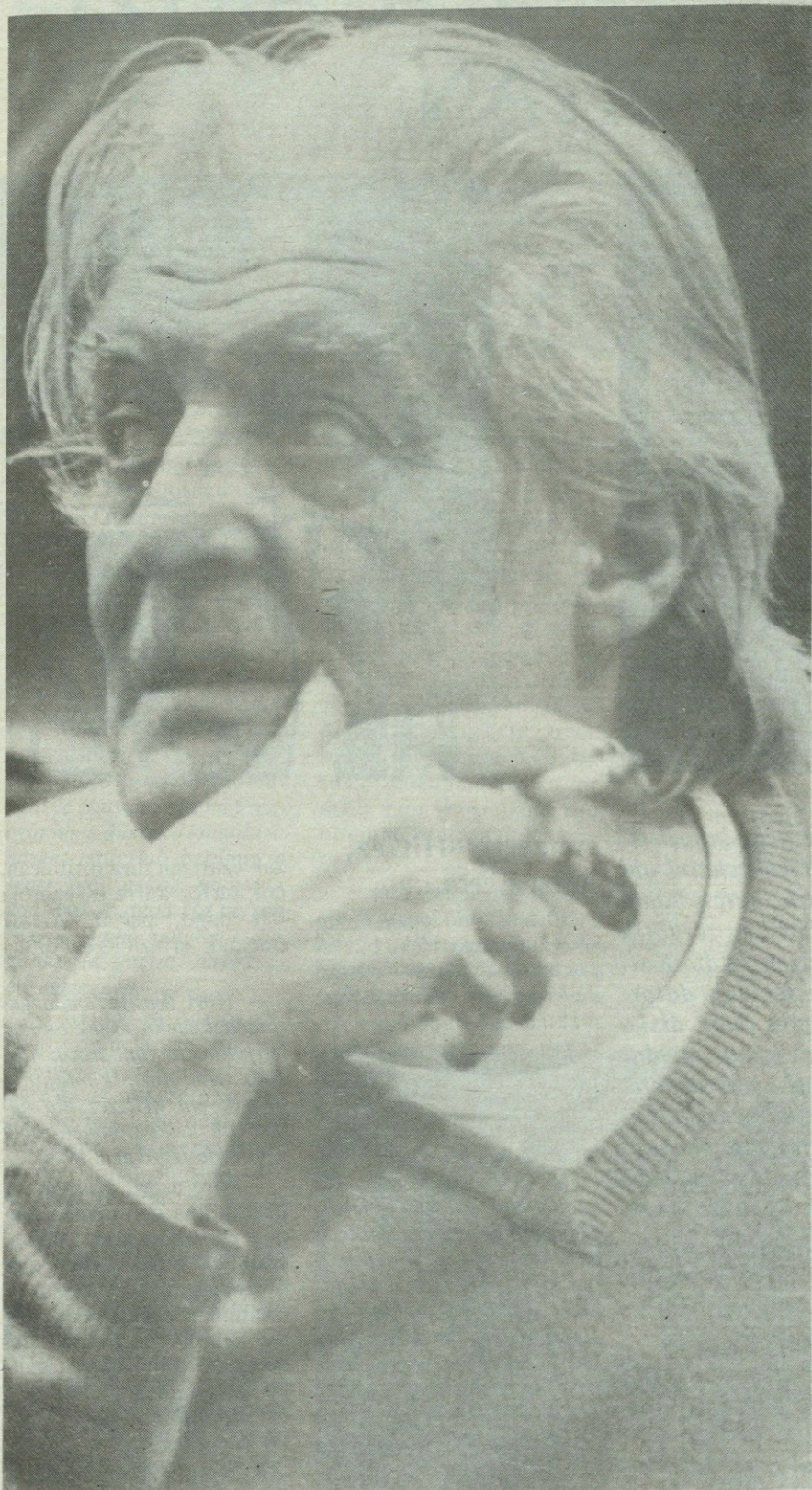
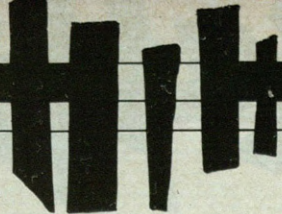
Atzerrian surrealismo mugimendu subertsibotartan parte hartu zuen. «Surrealismoak artearen aldaketa ez ezik egoera sozialarena ere suposatzen zuen». «LA MAIN A PLUME» aldizkari klandestinoa argitaratzen zuten marrazki, poesia eta guzti.

1958an sartu zen oso famatua zen «EL PASO» taldean. Denok dakigunez pisu haundiko artistak zeuden: Saura, Rivera, Canogar, Millares. «El PASOk Kataluniako DAU AL SET-ekin erretsbulo jokatu zuen garai hartako artean; giro atzerakoi batetan. Lehen aldiz Espainiako Estatu barruan artista hauek arte paralelo bat egitea lortu zuten, hots, nazioarteko inketudearekin. Taldearen bizitza laburra izan zen, bi urtetakoa, baina hala ere ekin-tza sakonekoa, hospe-

haundia lortu zuelarik. Gure jitea borrokaria zen eta hasieran kritika kontra jarri zitzaigun».

Madriken Jorge Oteizaren adiskidea izan zen. «Pon Café» tabernan izaten zituzten beren elkarrizketak. Elkarrizketa probetxugarriak izaten ziren, hala dio Violak, eta Oteizaren bitartez ezagutu zuen Euskal munduko prolematika.

Ikus dezakegunez artearen historian leku izango duen artista baten aurrean gaude. Bere bizitza begirada bat bota besterik ez dago egin duen artelana egoerarekin hertsiki konprometiturik dagoela ikusteko. Marfilezko dorrean entzerratu gabe, bere denborako langileriarekin bat eginda aurrera jo du, bai han, bai hemen, bai atzerrian eta bai barruan. Eta orain, ile zurien esperientziaz, joan diren urteen bilakaera filme bat bailtzen begiratzeko du, eta zera dio: «Pentsatzea pobreena da, aktuatu egin behar

dugu, aktuatu».

PINTZEL ETA ES- PONJAK, EXPANSIO BILA

Formari dagokionez, Bilbon erakusten duen margoa «action painting» zakuan sar genezake. Brotxazoez beren nortasuna hartzen dute koadroaren erditik alboetarantz askatasun eta expantsio bila bezala irtezen direlarik.

Era berean, pintzelada eta esponjada hauek, zeren askotan esponjak erabiltzen bait ditu, argia jaurti egiten dute koadroaren iluntasunean argitasunaren exaltazio batetan. Batzuetan hondoak gris lohi antzekoak dira, eta beste batzutan kolore garbiak.

Baina sarritan artista baten artelana estilo batetan nahiz bestean kalifikatzeak funtsik ez luke, sinplekeria litzateke. Eta Violaren kasuan areago, zeren eta berak dioenez: «Artea nere nortasuna finkatzeko era garrantzitsuenetariko bat bait dut».

Violaren lana azalean eta ez sakonki begiraturako bagenu zera esan genezake behin eta berriro errepikatzen dela baina arretaz ikusmiratuz gero konturatuko ginатеke bere mintzaira plastikoa eskuratu duen artista baten aurrean gaudela. Gauza jakina da zer suposatzen dion artista bati bere lengoaia formatzek.

Koldo ETXEBARRIA

OSKORRI ETA J. A. ARTZE AUZITAN

Euskal kulturaren ekintza edo gertaera inportanterik suertatu den guztitan, ARGIAk eskaini ohi du beti zer edo zer. Alde horretatik, batek baino gehiagok galdetu izan digu kezkaturik ea zergatik ez dugun batere argitaratu Oskorriren «Adio Kattalina» diskari buruz. Arrazoina segidan dator: erredakzioaren artean maiz hitzezin dugu diska horretaz eta eritziak kontrajarriak izanik beldur ginen ikuspegi edo inpresio faltsua ematearekin. Horri nolabaiteko konponbidea aurkitzearen bururatu zaigu erredakzioaren artean mahai-ingurua montatzea eta era horretara eritzi desberdinak agertarazi. Hala egitea deliberatu dugu azkenik.

Problema beretsua gertatu zaigu berriki estreinatu den «Hitzez, hotsez, eta...» espektakuluarekin, J.A. Artzeren azken emankizunarekin. Metodo berdina aplikatu diogu honi ere.

Ondoren doazkizue, bada, bi kultur emaitza horiei buruzko eritzi-sailak. Ikuspegi eta uste desberdinak ageri dira nahasian, baina nahita ipini dugu horrela ikusmolde orokor baliagarri bat osatzen dutelakoan.

Artzeren «Hitzez, hotsez, eta...»

— Ezer baino lehen, ni hasiko nintzateke piska bat espektakulua zertan datzan deskribatzen. Zoritxarrez, makina bat jende dago Artzeren ezer ikusi ez duena, eta interesgarria izan daiteke.

— Alde horretatik, bi maila ditu espektakuluak: entzutekoa eta ikustekoa. Azken honetarako, lau diapositiba-projektargailu erabiltzen ditu poemak eta xorien marrazkiak paretetan barreiatzeko. Soinuaren alderdian, zortzi pistetatik zortzi bafletan banatzen du soinua, poemak eta zenbait hots berezik osatutako soinua.

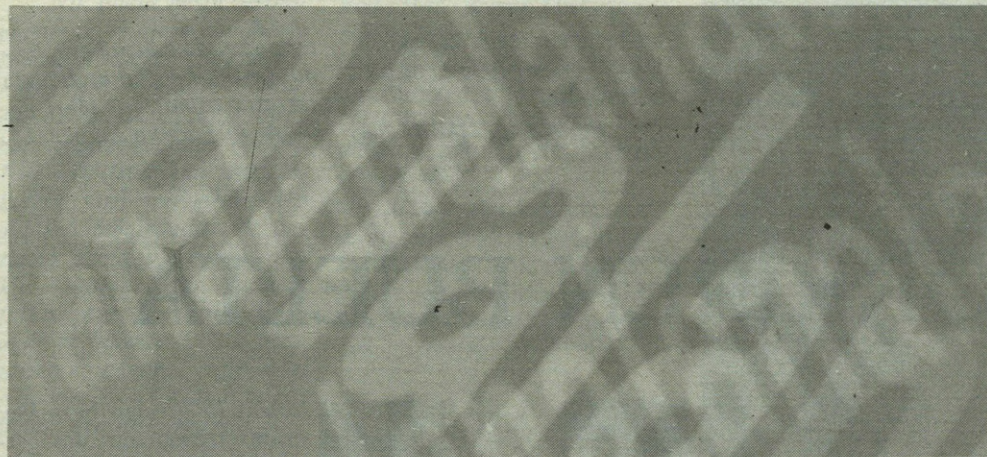
— Mereziko luke aipatzea tokiaren distribuzioa. Publikoaren inguruan altabo-

zak ezartzen dira biribilean, eta aurrez aurre eszenatoki bat dago, bertan Artzek poemak errezitatzen dituela.

— Hori ikusita, bada garaia azkeneko espektakulua aurrekoekin gonbaratuz has-teko. Hau da, «Ikimilikilik»tik eta «Hitzez eta hotsez»tik azken honetarinoin zain bide legokeen.

— Nire ustez, oraingo espektakulua definitzeko pianoa eta orkestaren imajina erabiliko nuke. Lehen pianoarena lortu bazuen, oraingoan orkestarena bete du, hau da, gauza bat bete-betea eta osotasun bat daukana, teknika aldetik eta erabilitako materialen aldetik ia perfektua.

— Noski, kontutuan hartu behar da ere guk ikusi ge-

nuenean —Pasai San Pedron— tokiak asko lagundu ziola...

— Hori alde batetatik, eta bestetik errezitatuaren alde-tik. Bai aukeratutako poe-sien egokitasuna, bai haiek errezitatzerakoan lorturiko kalitate hobeagoa.

— Dena dela, azkeneko hau aurrekoekin alderatze-rakoan, nire eritziz badu al-derdi txar bat, alegia ez due-la ezer berririk sortzen. Nik espero nuen azken urteotan sortutako gauza berriak hantxe ikustea, eta han topo egin nuen aurreko emankizu-naren material berdinekin. Hori bai, askoz mugatua-go, bukatuagoa eta perfek-toagoa, baina honetan eskai-nitako ia guztia aurrekoan ere bazegoen.

— Baina problema da igual ez duela ezer berririk derrigorrez eskaini behar. Bere gaiak aukeratuak ditu, eta horien inguruan dabil beti ere. Aukeratutako modu horretan sakonduz eta onduz dabil eta ez da gutxi.

— Edukinari begiratzuz, al-daketa nabarmena antzeman diot neronek. Askoz misti-koago ageri zaigu oraingo Artze. Alde kritiko-ironiko-sarkastikoa baztertu egin du erabat. Lehen, publikoare-kin kontaktoa modu desber-dinez lortzen zuen, eta orain bide batzu eten egin ditu. Umorearena da garbiena.

— Beno, hor posible da Artzeren beraren egoera le-hen baino dramatikoagoa izatea, eta horrek bultzatua izatea.

— Egin behar da kasu jen-de asko Artze ikustera joa-ten dela barre egitera, eta oraingoan ez dago horrela-korik.

— Nire ustez, azken hone-tan artesaun modura aritu da Joxanton, eta azkenean bu-rutu du agian «Hitzez eta hotsez» egin zuenean bu-ruan zeukana. Alegia, or-duan ezin izan zuena egin oraintxe eraman du aurre-ra.

— Bai, baina hor arrisku bizia dago. Oraingoa ez da kantagile baten diska berria, liburu baten bigarren edizioa baizik. Gauza errepikatu

asko eta asko dago, eta ni beldur naiz ez ote duen publi-koarekin etena eragingo.

— Eta bere obran ager-tzen diren konstanteak iku-siz gero...

— Beno, nik puntu bat az-pimarratuko nuke, eta da badirudiela doinu-kontutan berreskuratu nahi duela eus-kara berriarekin galdutako doinu zahar hori, hots, arraunlariak, artzainak, kanta zaharrak, e.a.

— Eta hari berari segituz, nik uste dut Artzeren kon-santea dela galdutakoa be-rreskuratzearen gaia. Bai euskararekin, bai amodioa-rekin, beti obsesio bera azaltzen du, iraganaldian begiak tinko.

— Izan ere, bere ingurua ere —Usurbil, herri txikia—

halakoxea da agian, oso mundu txikia eta herisia, eta horrek asko mugatzen dio gaien mundua. Gaiak beti obsesiboki ageri dira.

— Batez ere, amodiozko poemetan, nostalji kutsua nabarmena da. Baina era berean gainerako poemetan ere. Alaitasunezko poema-rik ez dago. Agresibitate-rik gabe, arrabiarik gabe, baina ilunpetik eta tristuratik ida-tzirikoak batik bat.

— Izan ere, euskarari bu-ruz ere oso jarrera derrotista —edo pesimista behintzat— ageri du: galduta dagoenare-na. Aurrekoarekin aldea le-go-ko horretan.

— Eta heriotzaren presen-tzia etengabea ere. Gai guz-tietan ageri da heriotza eta bizitzaren arteko borroka. Eta aldi berean heriotza bi-zitzeko laguntza bezala. Hemen, beharbada, lehen-a-go aipatutako joera misti-koarekin lotuko litzateke.

— Dena dela, eta Joxanto-nioren trajektoria oroko-rrean ikusita nik uste dut az-pimarkatu behar dela beti oso onestoa izan dela bere buruarekin, hau da, behin ere ez da ibili garai batek edota merkatu batek eska-tzen dituen baldintzak bete-tzera, baizik eta bere expe-rientziatik abiatuz bere ex-presiobidea aurkitu nahiz.

— Eta dudarik ez dago oso tipo sentsiblea dela, de-taile txikieta erreparatzen duena, eta oso bizi txiki eta mugatua daukana, Usurbi-lek ezartzen dion eremu es-tuan. Oso helburu zehatza dauka bestalde, eta hortik bai esan daiteke oso ones-toa dela eta hori nabarmena da bere obra guztietan.

— Areago, aipatuko nuke bere meritoa, bera bezalako tipoa izanik iritsi den tokira iristeagatik. Esan nahi dut poeta izanik beti gauza oro-korrak egin nahi izan ditue-la, «Ez dok amairu» rekin,

gero Mikel Laboarekin, eta orain bakarrik. Euskal Kulturaren hogeitau urte hauetan duen produktua bakarrenetakoa izango da, puntakoa,

parerik gabea.

— Bai, eta oso inportantea autodidakta dela. Baina ikusi behar da hemendik

aurrera zer egin dezakeen. Hain borobildua dauka bere roiloa...

— Egingo du, lasai. Beti

esan izan da gauza bera, baina Artzek beti jakin du nola jarraitu asmatzen. Hori demostratua dauka dagoeneko.

OSKORRIREN BUELTA

OSKORRIREN BUELTA

— Diskoa bera, aipatu aurretik, honen bidez agertzen zaizkigun gauza orokor batzu esan nahi nituzke, niretzat ebidenteak direnak: Oskorri talde bezala finkatu egin da eta tinkotu egin du bere musikagintza. Eta badaude faktore finkatzaile batzu; hala nola bate-tik, talde segurua dugu, hau da sorpresa haundirik emango ez duena, Natxo-Antxon-Bixente hirukotea oinarri bezala mantendu duena —eta Bixente Martinezek taldea utzi zuenean IZUKAITZekin lan egiteko Natxo-Antxon bikotea mantendu egin zen— eta gero hauen inguruan elementu osagarri edo dekoratzaile berdintsuak erabiliz musikera propio bat lortu du. Hau da, Oskorriren zer-bait —nahiz eta ez ezaguna izan— entzuten delarik, bapateko identifikazioa gertatzen da. Gaitak, saxoa, e.a. Heuren maila, heuren nortasunarekin lortu dute.

— Bai, eta gainera boikotak eta ezulertzeak gainditzat askotan.

— Bestalde «Adio Kattalina» diskoan sartuaz orokorki ere zera esango nuke: Antxon eta Bixente, biak kitarrajole bikainak izanik oso diferenteak direla. Bixenteren joera, denbora-espazio berberean ahal den eta nota musikalki gehien sartzearena den bezala, Antxon-en joera bestelakoa da nire ustez. Hau da folkari

dagokion joera interesgarria da Bixenterena eta Antxon-en nortasuna bestelakoa da. Erritmoa berdinean ere espazio zabalagoa uztearena. Niretzat sujerenteagoa ... Bixenteren desarrollo laburreko melodiekin jolastea eta gozatzea gustatzen zaio. Eta horretarako maisuki erabiltzen ditu, bariazioak, tonotransporteak, erritmo-eba-

kierak, igo, jaitsi, joan eta etorri, azkenik abiapundura etortzeko. Baina bitarte horretan, bidaia horretaz gozatu eta bideari zumoa atera. Esperimentatu eta jolastu. Hemen Izukaitz eta Oskorriren arteko diferentziak nabariak dira. Bi nortasun ezberdinak. Bixentek, OSKORRI utzi zuenean IZUKAITZekin lan egiteko, ARGIAN bertan positi-

botzat jo genuen bezalaxe, orain Izukaitzen desager-tzearena, penagarritzat jotzen dugu. Azken Izukaitz, talde interesantea baino beharrezkoa zela deritzot.

Bestalde, Natxoren abilitadeen artean, —taldea mantentzearena eta lorturiko maila hein handi batean berari zor bait zaio nire ustez— bertsogintza doinu berriz jaztearena aipatuko nuke. Honetan sentsibilidade berezia adierazten du Natxok. Eta azken puntu bezala, diskoan —bai, Joxe Ramon, arrazoia daukak, baietz— talde-lana bigarren mailan agertzen da. Partaide batzuren joerek dute lehenetasuna eta taldea, joera horiei soluzioa emateko dago. Gero, kantaz kanta guzti hau frogatzen edo esandakoaren zergatia azaltzen ahaleginduko gara.

— Jode, herorrek esan dituk denak. Hireak eta nireak. Bai, nik ere horrelako zer-bait esan behar nuen bainan orain kantaz kanta ikusiko dugu.

— Nik hauexek berezitu-ko nituzke, aipaturiko joerak frogatuz: «Gu gaituzu Oskorri», «Guri-di», «Haurrak», «Euskal Herrian Euskaraz», «Gipuzkoako buelta», «Nafarroa», eta «Ona». Saltoka bezala ikusten dut diskoa, kantu batek eratutako giroa hurrengoak puskatzen du. Niri pertsonalki, disko koherenteagoak gustatzen zaizkit.

— Nik badut beste zerbait erasteko: «Kalera noa ihesi» izenekoa, berez Sakabiren «Menditik mundura» dena, eta ez herrikoa nire ustez hor agertzen duten bezala. Niri ongi iruditzen zait Oskorrik hori moldatzea eta gainera beharbada nik bariazio gehiago sartuko nizkioke baina orain da hori folka, eta Sakabik —eta oker ez banago Lajak ere— jotzen zutenean... enfin, hori «modernitoen» kulpaa da eta inolaz ere Oskorrirera.

— Bestalde, nik nabarmendu dudana haxe da: hor, badago European musika mota bat (Malicorne, Almanach, Stecleye, John Renbourn, Gwendal, e.a.)... Ingalaterra aldean badago estilo bat eta nik horren regusto handia hartu diot. Folk eboluzionatuaren joera izan du Oskorrik gehien bat; kalejirak eta, ziren orain arte... baina Malicorneren joera hori «Adio Kattalina» gaian hartu diot. Lehen baino lanketa handiagoa. Hor badago «Almanake» diskoan agertzen den kantu bat, «Eztai tristetak», berez «Tristenoz» edo. Antza handikoa. Pauso bat aurrera eman dutela deritzot. Bestalde, ni ere ados ezberdintasunak direla eta, tirabira bat sortu dela diskaren barnean, eta diskoak berak hori sufritzen duela iruditzen zait. Dena dela, aurreko diskoe-kin baino gehiago enroilatzeko naiz ni honekin, batez ere «Adio Kattalina» kantatzen... beno, zerak ez nau betetzen, Natxoren tinbrea, ahotsa...

— Niri berriz, perkusioa ez zait batere gustatzen. Artifiziala edo... ez dakit. Kitarra akustikoarena, berriz, asko gustatu zait. Sinplea, soila, nahi duzuna baina net! Askotan, gehienetan esango nuke, hori bait da zailena, sofistikaziotik urrun... takal! Eta kitarra elektrikoak egiten duen lana, neurri bere-

koa. Hor, Ruper Ordorikarekin gogoratzen naiz. Bixentek, horrelako lana egin du Ruperen diskoan. Gero, erritmoaren ebakiera eta abiadak oso efeko ederra lortzen du.

— Gero, albokak ematen dion hots berezia («Gipuzkoako buelta»n ere) oso polita da. Kolore handikoa. Igual kantaz kanta orden horretan hobekiago...

«GU GAITUZU OSKORRI»

— Nik honi «Jaun Barua»ren antza hartzen diot, nahiz eta kalejira izan. Diska gehienetan erabiltzen dute horrelako elementua.

— Bai, Amurizak ere erabiltzen du hori.

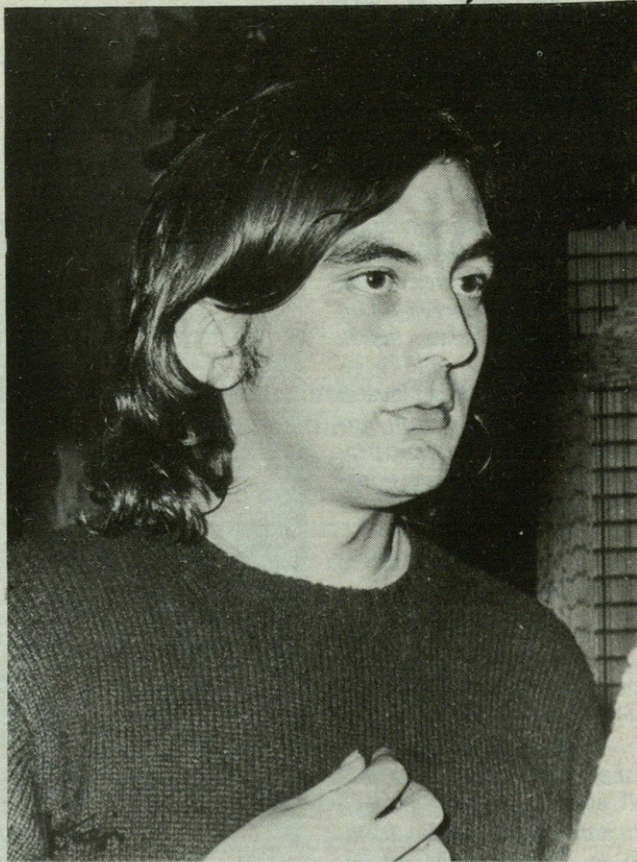
«GURIDI»

— Oso ongi integratzen da diskoan baina bada zerbait hor, ez dakit, mementu batetan badirudi galtzeare dagoela, haria etengo balitz bezala. Nahiz eta gero berriz hariari bueltatu. Ez dira erritmo eta konpasak puskatzen, baina inpresio hori ematen du, borobildu ezinik ibiliko balira bezala.

— Kitarra elektrikoarekin egindako pasarte berezi hori izugarri gustatzen zait. Ez da Guridiren puska gehiegi agertzen, baina egiten duten progresio horrek asko enroilatzeko naiz. Gwendalen... nahiko berria iruditzen zait gai hau Oskorrirengan.

— Ni Imanolek Klabelekin Komikekin egindako disko batetan dagoen gai batekin gogoratzen naiz. Entzun behar ditut biak.

— Arrotz samarra, Guridiren parte ezagunena hasten denean egiten den pauso hori, gogorra aurkitzen dut. Kontutan hartu behar da egilea (txirularia) oso gaztea dela.

«ADIO KATTALINA»

— Hau beste asuntoka da. Oso diferentea. Lehen aipatu dudana saltoka ibiltze hori, talde-lana baino... guzti hori. Hemen kitarra akustikoarena eta... beno, esana dago.

— Bai, aurrera. Niri ikaragarri gustatzen zait. Haserako harmonia, asko. Bai, tratamenduak asko betetzen nau. Tristura-giro hori oso ongi adierazita dago.

— Hor, kristoren tragedia kontatzen da eta agian beste ahots klase batekin irabaziko luke gai honek. Eta zuzenean ematen dutenean gehiago nabarmentzen da hau. Ambiente desfadatu batetan, jaigiroa, etabar, eta derrepente tipo bat afusilatzen daramatela kontatzen duen kantua, ez dakit, ez da sartzen erraz.

«HAURRAK»

— Hemen garbi agertzen da Bixente —nahiz eta diskoaren azalean ez ikusi— eta bere joera. Niri, egia esan, direktoan jotzen ikusteko, diskoan entzuteko baino gustatzen zait, eta hori Gwendal eta hauekin ere bai. Nik uste birtuoso guztiekin gertatzen zaidana dela. Klasikoekin ere bai. Abaila izugarrian jotzen da honetan. Norbaitek obsesiboki aritzen dela esan du, eta nik, lehen esan dudana: gozamina. Ez obsesioa. Haseran bukatu baina bidea korrituz, experimentatuz eta aztertuz. Izukaitzen-gandik espero genuenarena. Baina karamelua osoki espero bagenuen, Oskorrik txupada emateko aukera besterik ez digu eman. Izukaitzen barnean Bixenteren presentzia aipatzen bagenuen orduan, orain Oskorriren barnean Izukaitz proiektu frustratuarena aipatu behar. Ahotsen harmoniak ere frogatzen du.

— Nik batu edo asoziatuko nuke hau «Gipuzkoako buelta»rekin. Hemen ez da bakarrik jende horren jakintasuna aipatu behar, baizik eta publikoa zer nolako giroan bizi den eta zer gustatzen zaion ere kontutan hartu behar da. Klientela problema. Klaro, hori beste azterketa litzateke.

«EUSKAL HERRIAN EUSKARAZ»

— Zuk aipatzen duzun klientelarena. Jendearen gustoko kantua dugu hau, entzuteko erraza.

— E.H.E.ko batzu kexatuko dira ambiente gerrorik ez dagoela eta. Eta musika hau dantza egiteko demasa da. Delaostia. Mundiala.

«GIPUZKOAKO BUELTA»

— Honi, Izukañtz zaharren zera hartu diot. Ez dakit perkusioak ematen ote dion... baina hori, jakina, lanuagoa eta beste maila batekoa, baina bai, distantziak salbatuta, hori. Eta hori Fran Lasuenena zela jakin aurretik. Identifikazio hori berehalakoa izan zen. Eta hori aipatu nien —Donibane Lohitzunen emandako musikal-dian— beraiek aitortu zidaten Franek moldatua zela. Ezin dut Oskorriren roiloan kokatu hori, klaro Bixenteren asuntua, garbi agertzen da Oskorri egingadako bikoitz hartan. Gero, «Plazarik plaza»n agertzen ez dena nire ustez. Horregatik ulertzen nuen erraz Bixenteren erabakia. Oskorri uztearena alegia.

— Bai, han askoz ere lineala da. Ni ere ados nago horretan.

«NAFARROA»

— Honekin —berriz ere Amurizaren bertsoak— aurreko gaia gogoratzen dut: «Itsasoa» eta... Gaitak sartzea, orduan egindako zati liriko hark gehiago betetzen ninduen oraingoak baino. Beharbada, orduan sorpresa atsegin bat izan zen, eta orain ikusia dago. Norbaitek esan zidan, esaten dena kontutan harturik, gaia ahula gelditu dela. Niretzat ongi dago. Antxon ez

dut pertsonalki ezagutzen, oso tipo koherentea dela deritzot.

— Hori gustoaren asuntua da. Niri ez dit tilin gehiegi egiten, eske hainbesterainoko saltoa da «Guridi»tik hona...

— Bestalde, ahaztu zait esatea Franen gai horretan ahotsez egiten dena ere, Oskorriengan faktore berria dela. Aportazioa, nire ustez.

«KALERA NOA IHESI»

— Sakabirena dela esan behar da. Eta lehen esan dudana ere.

— Nik Sakabiren modeloa daukat buruan eta zaila egiten zait konparazio bat egitea. Sakabirena primitiboagoa da noski.

— Dena dela Sakabi, Laja eta horiek hil arte ez zaie errekonozituko kristoren instrumentistak direla. Gizarte honek ez ditu horrela kontsideratzen, eta kitto. Tristeia. Auskalo zenbat aldiz joa izan den pieza hori plazan, eta niputokaso; orain, berriz, gaurkotua edo, enfin, baxoak, kitarrak eta horiek ematen diote dignidadea nonbait.

«OMA»

— Lehen Antxonek egin zuen bezalaxe, Polin Gurreak ere bere konposizioa sartzen ausartu da. Alde Horretatik, interesantea oso. Honekin ere saltoka ibiltzearena adierazten da. Orain arte saxoa elemento osagarritzat erabili izan da, eta lehentasuna eman zionean, hori nabaritzen da. Saxoak, berez duen bakar-dade-izate hori expresatzen da, bera oinarri hartuta egiten diren konposizio gehienetan. Karlos Jimenezek ere baditu Imanolekin horrelako gauzak.

— Disko honetan, gauza asko dago, eta diferenteak. Beraz, zaila da dena jatea.

Gehienetan bezalaxe, gauza asko gelditzen da esan gabe. Azala, musikal-diak, Amurizaren textuak. Baina guk ere muga zehatz batzu dauzkagu eta errespetatu egin behar. Tertulia gozoa eta bizia gurea. Hor agertutakoak eritzi-basamortu honetan norbaitentzat balio badu, tira, ez da gutxi eta ez dugu gehiago espero.

BERTSOAK

Bertso hauek Elgoibarko ETXAGIÑA II bertso paper lehiaketa irabazi zuten, hirugarren mailan.

MALVINAS ETA INGURUAK

Iñaki GOROSABEL
15 urte

Atlantikoan gerra omen da,
Argentinako uretan,
milaka gizon burrukan gogor
Malvinaseko irletan.

Argentinarrak eta inglesak
ez dira ari txantxetan
etsaia bistan agertuz gero
bizkortasuna hanketan,
hurbiltzen bada tiroa bota
zeruan bego paketan.

.....
Orain artean beti izan da
Malvinas irla txiroa,
aitzaki ona aurkitu dute
sutan jartzeko giroa.

Ikusiezina omen zegoen
ambientea beroa,
gurea dela, zuena dela
dago jendea eroa
pake arloko etsaminean
merezi dute zeroa.

.....
Azken mendetan inglesena
izan duten lur apurra
sorreratikan argentinarra,
beraz bestea lapurra
Ingelesentzat hala ta guztiz
da guzti hori gezurra;
beraiengatik zutitu zuten
hango itxura makurra,
ez da erraza igertzen ea
norena egi zihurra.

.....
Terko galantak, aldrebes hutsak
gorago bizi direnak
munduan hala, haiek honela
beti egingo dutenak.
Azken denbora larri hauetan
pasatu dira egunak;
zuek ezer ez haiek berdina
lotsagarria gizonak,
mugitu behar Thatcher atsoa
Lore-ak eta Komunak.

Argentinarrak Malvinas dute
berea behintzat oraindik,
berri hau dela jendea dago
alde denetan txit pozik.
Baina jendea alerta dago
inork ere ez du beldurrik,
denek dakite zer gertatzen den
ez dago esan beharrik,
gerra baletor, denek gudatu
salbaje batzuk eginik.

.....
Biren artean da gerra baina
hirugarrena ageri,
Reagandarrak denean dira
gose askoko azeri.
Muturra sartu, problema ekarri
egin didate bai neri;
berdina egingo haiek han ere,
Bostehun mila komeri,
azken batean ixil-ixilik
USA-k kenduko bieri.

.....
Momentuz behintzat arriskurik ez
problema gabe herria,
etor daiteke gerotxeago
momentu bat txit larria.
Malvinaseko tontokeriak
jarri du argi gorria,
askorik gabe etor daiteke
guk nahi ez dugun berria,
mundu osoa gerra batetan,
¡Agur mundutxo, irria!

Bi anaia, zer zen jakin nahiean edo, elizara sartu ziren. Meza entzuten ari zirela, apaiza ostiak banatzen hasi zen. Bat, animatu eta hurbildu egin zen, ahoa zabaldu eta apaizak bat eman zion. Eseri zenean, besteak:

- Zer eman dizu apaizak?
- Ostia bat.
- Horixe!, mingaina atera egin dizu eta.
- Joxe, zer egin zuten israeldarrek Itsaso Gorria pasa zutenean?
- Arropak lehortu.
- Zein izen du Arabiako erremetarien lehendakariak?
- Ali-Kate.

Katalan eskurtsio bat Israelera joaten da. Zenbait herri eta leku eza-gutu ondoren, Tiberiades lakura iristen dira. Han, lakuari jira ematen dion ontzi bat ikusten dute:

- Aizu! zenbat balio du lakuari buelta bat emateak?
- 50 dolar.
- 50 dolar? Baino hi erotuta al hago?
- Baina pentsa ezazu laku honetan Jesukristo oinez ibili zela.
- Ez naiz harritzen! Prezio horiekin!

Sartzen da tipo bat jatetxe batetara eta bere jatekoak eskatzen ditu. 2 plater bezala, kamareroaren aholkuak entzun ondoren, bisigua eskatzen du. Kamareroak, jan duela ikusirik, hurbildu eta galdetzen dio:

- Gustora gelditu al zara?
- Bai, oso ona zegoen.
- Errepikatu nahi al duzu bada, bisigua?
- Bai, bai.
- Beno, ba errepikatu nirekin: Bi-Si-Gu-A.

Apaiz baketsu eta mistiko horietako bat prediku lanean ari da:

- Ez inoiz biraorik esan, Jaungoikoa asko haserretzen baita entzuten dituenean. Begira, ikusten al duzue euli hau? ba ez da biraoen bidez uxatu behar, hitz onez baizik, «joan zaitzez eulitxo» eta horrelakoak esanik.
- Kaguendios, hi! Erle puta horietako bat duk eta.

Beste herri batetan ere, ederra gertatu zitzaion apaizari. Han ari omen zen su ta gar predikuan:

– Nik badakit, hemen zaudeten guztiak pekatuan aurkitzen zarete-la, zeren, nor da pekatuan aurkitzen ez dena? Begira, nik pilota hau botako dut, eta jotzen duena, pekatuan aurkitzen da.

Botatzen du pilota, pulpitoan errebote egiten du eta bera jotzen du.

– Bueltan! Honek ez du balio.

Badoaz bide batetan bi bikote, bat bederatzi seme-alabekin eta bestea bakar-bakarrrik. Kristoren beroa bidean, eta han doaz denak autobusaren geltokira. Bainan, bigarren bikote horretako gizonak egurrezko hanka zuen. Hanka hori zela eta, pausoa ematen zuenean, tak, tak, tak, entzuten zen.

Iristen da autobusa, bainan 4 plaza libre besterik ez. Denak ezin sartu eta han gelditzen dira denak bazterrean. Jarraitzen dute ibiltzen, hu-

rrengo geltokiraino eta betiko hotsa: tak, tak, tak... Hurbiltzen zaio beste gizona eta:

– Aizu, barkatu baino, egurrezko hankaren puntan gomatxo bat jarriko bazenu, ez luke horrenbesteko hotsik aterako.

– Eta hik pitilin puntan gomatxo bat jarri izan bahu, orain denok autobusean egongo ginatke.

Gosaltzeko orduan, aitak alabari:

- Zenbat azukre goilarakada nahi dituzu esnearekin.
- Bederatzi, bainan ez nahastu, ez zait oso gozoa gustatzen eta.

Hiru urteko ume batek bere osabari.

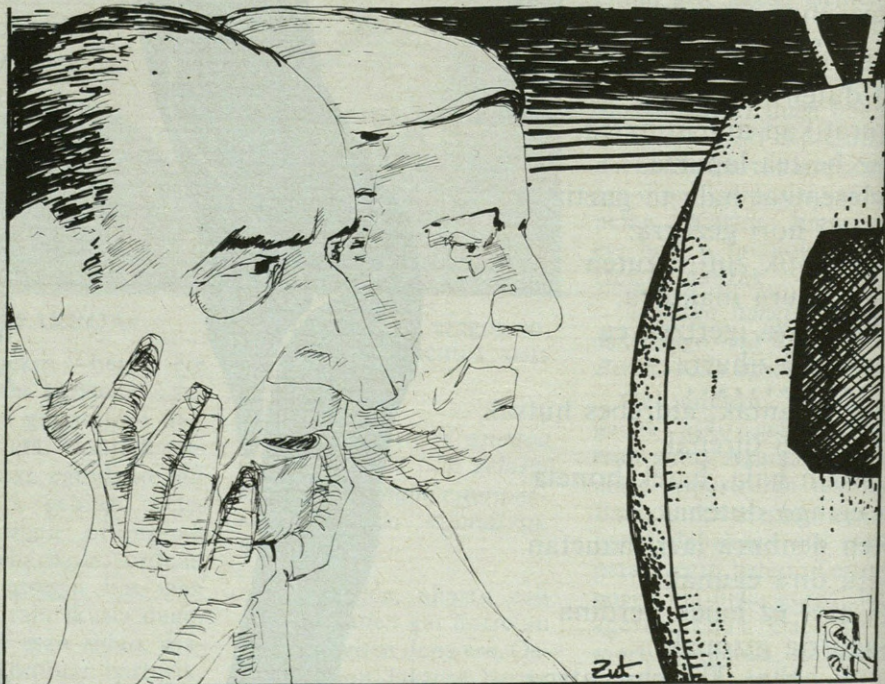
- Osaba!, kolunpio horretan ibili nahi dut.
- Ez, oso txikia zara eta. Handitzen zarenean, orduan bai.
- Orduan, zuk ere ezingo duzu ibili, piska bat txikitzen zaren arte, horrelako triparekin!

je

ja!

ja

ALTO HAU PAREA!!

KARAKOLA ETA BAREA

Egun hartan, klasekoak «Paso del Ecuador» delako bidaia prestatzen ari ziren. Planak ilusioz ari ziren egiten.

Zer moduz Bartzelonan egun pare bat eta gero Menorkara bagoaz?

Esan didatenez, Cala Coves deritzon toki majo bat badago.

Azken erabakiak hartzen ari ziren: noiz atera, zenbat egun pasa, etabar.

Beno, eta azkenean zenbat jende goaz?

Hemen gaudenok eta Martari galdetu behar diogu.

Hau esan eta Marta azaldu zen. Planoak komentatu zituztela, ea zer pentsatzen zuen, bere asmoak zeintzu ziren galdetu zioten.

Marta, azkenean etorriko al zara, orain-txe erabaki behar duzu.

Bihar bertan txartelen bila joan behar dugu.

Bai, bai, joango naiz.

Marta oraindik harriturik zegoen bere erabakiaz, egun bat besterik ez zitzaion gelditzen Donostiatik ihesegiteko. Azken boladan burua nahastuta zeukan eta urduri zegoen.

Artur eta Marta azken kopatxo hartze-ra joan ziren. Artur piska bat harrituta zegoen Martarekin; baita apur bat triste ere.

Zer ordutan abiatuko zarete? Estaziora joango naiz.

Hamarrak eta laurdenetan baina nahia-go dut gaur bertan agurtzea.

EUSKARA GOSEAREKIN DEFENDITZEN DENEAN

Baionako katedralean euskara-rengatik gose greban lau abertza-leak kontenplatzean, gure mende-ko euskal poeta sarkorren eta zo-rrutzenaren poema famatu bat konprenitu bide dut. Gabriel Aresti zenaren, Nire aitaren etxea poema-ko lerrokada bat, beti konprenitu ezinean nuena, gustozko bilakatu zait. Beharbada, maleruski, marka txarra da!

Zergatik? Agertzen ahalegindu-ko naiz. Poetarentzat ez dago ez-pairik, gizakiok, beharraren, ezi-naren ahuleziaren eta galzoriaren aitzinean instintiboki defentsarekin kontraekiten dugula. Defentsa, bada, lehenik eta beste arrazoi guz-tien gainetik, gizakiok, instintiboki erabiltzen dugun sena da.

Baina, zein defentsa? Gizakiok, defentsa maila eta aldi ezberdinak baititugu. Puntu honetan poetaren gutuna ezin garbiago da. Lehenik, «aziendak, soloak, pinudiak, korri-tuak, errentak eta interesak» gal-tzen baititu. Gizakiok, gure lagun-tzarako gauza egoki eta on bezala bilduak eta geuneraganatuak ditu-gun guztiak uzten ditugu, giza iza-kia bera gordetzearen truke. Onta-sunak tamaina batetarainokoak beharrezkoak ditugu. Are geuk gure lanarekin eta inoren zapal-kuntza gabe altxatuak ditugunean. Baina, erasbak sentitzean, sakona-go dugunaren defentsan uzteko prestatzen gara.

Zer da sakonago hori? Hasteko gure fisikoa. Eta hau ere arras ongi eta zehatzki deskribatzen digu. Oraindainokoak hitz batetan «har-mak» deituko ditu. Gizakiaren bi-zibide arriskutsurako lanabesak, alegia. Horrela, aldi hori, «harmak kenduko dizkidate», frasearekin ixten du. Eta aldi berri bati leku ematen dio bere deskribatze poeti-koan. Honela gizakia fisikoa gal-tzeraino defentsan emateko presta-tzen da. Anker badirudi ere giza-kiaren naturazko da. Ez dezagun ahantz, bada, gizakiok naturazko gaineatiko abere eta piztien saileko garela. Hori bai, egin nahi badira, egin litezken berezkuntza guztie-kin. Ez noa hori eztabaidatzera.

Halere, gradualki arriskatu ohi gara. Besterik gabe, oso osorik ez gara eskaintzen. Piskanaka, aldiz-ka, zatika gastatzen gara. Poetak ederki aditzera ematen du prozesu hori. «Eskuarekin defendituko dut... eskuak ebakiko dizkidate»; «besoarekin defendituko dut... be-sorik gabe, bularrik gabe utziko naute». Gizakien arteko mugarri bezala indarren harremanak nor-matzat bihurtzean, bataren goiti-tzeak bestearen beheatzea edo gu-titzea adierazten baitu.

Urrats areago batetara ere hel daiteke defentsa hori. Hautapenez fisikoa baztertuz defentsa arima-rekin eramatera, alegia. Horrela dio poetak: «eta arimarekin defen-

dituko dut». Hain zuzen hau zen ulergaitza zitzaian lerrokada. Fisi-koa ahantziaz gero nola defentsan jarrai liteke, galdetzen nion ene bu-ruari? Bizirik iraunaz fisikoaren hutsa egiteari arima deitzen dio poetak. Hori da gose grebalariaren egitatea. Baina, are gose greba hori bere fisikoa ukatua eta hustua duen herriaren arima, hots, euska-ra defenditzeko egiten denean di-mentsio ezin haundiago baten aitzie-nean aurkitzen gara. Lehen aldiz Euskal Herriaren historian, lau abertzalek beren arimarekin defen-ditzen dute herriaren arima, hots, euskara. Desafio ikaragarri eta beldurgarri baten aitzinean sartu gara. Bizi dugun unearen arriskuaz ohartun bilaka gaitezen.

Zeren, ba al dakizu aldi horren jarraipen zer dioen poetak? «Ni hi-len naiz, nire arima galduko da, nire askazia galduko da, baina nire aitaren etxeak iraunen du zutik». Arimarekin deramagun borroka galtzen bada, gure askazia bera ere galduko dela. Galzoriaren azken zatian sartu garela. Baina, nirearen lekuan gure arima eta askazia badira galtzen direnak, zer izanen da aitaren etxearen sortea? Ari-mazko desafio hori ez baita bakar batena edo batzuena, herri osoare-na baizik.

Izan ala ez izan larri eta estu ga-biltzanean gustuko zait poetaren esana ikasi dutala konstatzea. Gure gizaldiko pentsalari haundi batek zioenez garrantzizko baita zertan garen jakitea, jakinaz gero, egoeraren latza konprenitzera eta ondorioz egitatean gainditzera ai-legatzeko. Gizakiaren senazko bai-ta ere jakitatea jokabidean mami-tzea.

Baina Euskal Herriaren arimaz ez axol izanik, Herriaren zirkoan bizibidea ateratzen entseiatzen di-renak, edozein azokatako tratante baliren, areriotzat harturik desafia hitzagan.

Jokin APALATEGI

kirolzaleen zerbitzutan

miner

donostia

271050 eta 270447

AUZMENDI

JAZTEKO MILA AUKERA, BAINA AUZMENDI
BAKARRA DUGU.

SASTRE VERGARA, 1 DONOSTIAKO ESTILOA

Oialtzat artu zagun Euskadi
guraizitzat Bidasoa,
ibai koxkor bat besterik ez da,
utsa balitz itsasoa.
Elkarren urbil gaude zazpiak
muga deitzen da pausoa:
zergatik izan ez behar dugu
familia bakar osoa?

Pello Mari Otaño

ARGIA ZABAL DEZAGUN